

NAGYVÁRAD

Ujlesztendő

Kezünkben a ceruzának egy-két hétig szoknia kell még az új számozást. Más szokatlanságot hoz-e ezenkívül a ropogó óra kített ujlesztendő, titok még, amire nincsen felelet. Kicsit ránkérne holmi változás, politikában, nyútt privátéletben, főként pedig gazdaságiakban. Kellene már, hogy a koniunkturák, siberézések, panaszok fagyott takarója alatt életlelet adjon nagáról egy becsületesebb élet sariadzása. Hogy megbecsültessek értéke szerint a te-remtő és termelő munka is, hiszen idestova első negyedrésze szalad ki alólunk annak a huszadik századnak, amihez apánk az emberi szellem tökéletesüléséhez fűzték hívságos reménysegeit. Mit váltottunk be ezekből a reményekből eddig. — inkább hallgassunk vele. Az ezután bevéltandók-ról pedig ne beszéljünk, hanem tegyünk meg minden telhetőt, hogy az új év való-ban kezdetét jelentse legalább is a kezdet kezdetének.

MEGJEGYZÉSEK

Az egész román sajtó a Nagyvárad karácsonyi cikkével foglalkozik, amelyben a magyar párt és az Averescu-párt paktumát részletezték. Nincs román lap, amelyben ezekben a napokban a Nagyvárad neve elő ne fordulna a paktum kapcsán. A román sajtó az első komoly lépésre, amelyet a magyarság tett a román politikai életben, hangosan és erősen reagál. Még helyesebb nem meri a lap, egyik párt sem a paktumot. Annak, akik közömbösen hidegen regisztrálnak és vannak, akik féltékenységből és féltékenységből — amelyet nemzeti álarc alá rejtenek — kárhoztatják a megállapodást. A legzajosabb, a lehangosabb, a legegészebb a román nemzeti párt sajtója az a párt, amely nemcsak csinálta Gyulafehérvárt, de ma is mindig veri a mellét Gyulafehérvár mellett. A nemzeti párt sajtója a magyar nyelvhasználat és a magyar parlamenti képviselő megadását különösen kárhoztatja. Még ezer szerencse, hogy a nemzeti párt már számtalanszor változtatta öt év alatt az álláspontját és hogy az ország kormányzásánál a nemzeti párt magatartása nem mindig volt döntő.

Ez a paktum egyébként mindenre jó lesz, ezzel — ha kell — minden politikai ellenfelet agyon lehet ütni. Az Indreptarea például a napokban roppant kemény cikket írt az erdélyi regátheli tisztviselőkről. Nekik tulajdonítja az Averescu-párti lap, hogy Erdély adminisztrációja úgy lecsúszott. Erre a cikkre válaszol ma a korszakpárti Infratirea. Elmondja, hogy az első regátheli tisztviselőasztot tulajdonképpen Averescuék zudították Erdélyre (hát ez igaz is) és azt kérdezi: vajon a regátheli tisztviselők sorsa is egyik pontja a paktumnak, amit a néppárt a magyar paktummal kötött? Tehát már kezdik. Várjunk csak emberek, lesz még cifrábban is. Van még erre a paktumra rákerülő egyéb politikai bűnöket is, amiknek csak örökre el nem megy a feje az erdélyi magyarokkal még foglalkozni. Akkor aztán boldog

hon és megnyugszik a pártok háborgó hazafisága.

Tatarescu miniszter Aradon a magyarok küldöttsége előtt kijelentette, hogy a kormány kellemessé akarja tenni a kisebbségek életét? Szép kormányprogram valljuk be. De minthogy a kisebbségek élete a Bratianu-kormány alatt sem volt eddig kellemes, nem gondolja Tatarescu, hogy ott is lehet esetleg a hiba, hogy a kormány talán nem a legjobb eszközöket használta eddig ennek a szép célnak az elérésére? Hátha megpróbálna — tegyük fel — talán éppen az ellenkező eszközökkel? Mert úgy-e mégis csak kell valami okának lennie, hogy a kormány — amint Tatarescu úr mondja — kellemessé akarja tenni a kisebbségek életét és egyre kevésbé sikerül neki. Az orvosok is szoktak úgy tenni, hogyha sokáig nem használ a betegnek a hideg zuhany, hát változtatnak és adnak langyos zuhanyt és meleg borogatást? Nem követhetné-e ezt a metódust például dr. Angelescu közoktatásiügyi miniszter, aki minthogy egyben diplomás orvos is, különösen be fogja látni, hogy a sok iskola-ügyi hideg zuhany után nem rossz egy kis langyos, egy kis enyhe borogatás is? Ha már t. i. csakugyan arról van szó, hogy az

életünket a kormány kellemessé akarja tenni

Nagy vita van pár nap óta a Viitorul és az Adeverul között.

Bibli. Univ. Cluj.
N. 499 192

A Viitorul erre azt válaszolja, hogy ő csak a kisebbségek vétkeit ostorozza, az államellenes jelenségeket, de nem magukat a kisebbségi népeket. Az ördög tudja, hogy mikor találja a Viitorul a kisebbségek tetszéspontjait az állam érdekeivel ellentéteseknek, de hogy beszéltek már velünk valamikor barátságosabb hangon is mint a Viitorul szokta, arra mérget veszünk.

Azt is kijelentette Tatarescu kisebbségi miniszter, hogy a cenzura kérdése most tanulmányozás alatt áll. Csodálatos, hogy már évek óta tanulmányozzák a cenzura ügyét, de bennünket, akiket a dolog legközvetlenebbül érdekel, még soha nem kérdeztek meg. Pedig nekünk is volna egy-két mondanivalónk.

Visszaállítják az esküdtbiróságokat

Incidens erdélyi és regátheli bírák között. — Fennmaradnak a telekkönyvek. — A bírói elmozdíthatatlanságot bevették a javaslatba. — Aki 3 hónapig beteg elveszti állását. — A regátra is kiterjesztik a közjegyzői intézményt.

Előttünk vannak azok a feljegyzések, amelyeket a bírói és ügyészisztervezetről alkotott törvényjavaslat anélkül felvetettek. Az ankét hat napig tartott, délelőtti fél 10-től 1-ig, délután 5-től 8-ig. Állandóan Marzescu György igazságügy-miniszter elnökölt, aki előzőkenyen fogadta az erdélyi és bánáti kiküldöttek javaslatait. Megjelentek a legfőbb semmitőszék tanácselnökei és elnökei, köztük dr. Plopu György, a főügyész és táblák elnökei s küldöttei, végül minden tábla területéről 2-3 törvényeszéki elnök (a nagyváradai tábla területéről 2, a kolozsváriól három elnök).

A nevezetes javaslatot egy bizottság készítette, a melyben bent volt dr. Plopu György, a Curtea de Casatorie erdélyi osztályának elnöke és dr. Márta Sebestyén Temesvárról.

Az erdélyiek a javaslatot újabb és újabb pótlással egészítették ki s kivették részüket a munkából. A regátheli udvariasan fogadták az erdélyi bírákat, de konzervativitásuk minduntalan jelentkezett, mert meggyőződésük volt, hogy úgy van jól, ahogy a regáthban van. Hogy mégis az elvi határozatok a progresszivitás jegyében születtek meg, azt Marzescu miniszter koncilians magatartása döntötte el, aki egy heves incidenst elsímitott. Az incidens dr. Márta Sebestyén a temesvári esküdti tábla tanácselnöke által felreértette a közjegyzését s bírák ellen.

felreértés magyarázhatott be animozitást a felszólalásba a regáthbeliek ellen.

Szó sincs róla, mondta a miniszter, hogy az erdélyi és bánáti bírák animozitással viseltethének a regáthbeliekkel szemben. Ellenkezőleg, nagyon konciliansak, megértők és alkalmazkodók.

Ez incidens ismét napirendre hozta azt a hiányos képzettséget, amelyben a regátheli bírák egyrésze eddig volt. Nem is csoda, a regáthbeliek 3 évi jogtanulás után licencíusok lettek, egy évig katonáskodtak s azután a bíróságnál megkezdtek a joggyakorlatukat olyan időben, mikor az erdélyiek még az iskolapadjaiba ültek, tanultak, szigorlatoztak. Remélhető, hogy a bukaresti incidens az utolsó az erdélyiek és a regáthbeliek között, amelyet a regátheli bírák féltékenykedése provokált.

Az értekezlet a javaslatba a következő nevezetes elveket vette be s ezzel a jogszolgáltatás átlát az európai jogrendszerek nivójára.

Erdélyben a járásbírókat mint jeleztük, tetemesen szaporították s úgy, mint a regáthban, minden 10-12 községnek lesz egy járásbírója. A járásbírók s bíróságok minden dologban a járásbírók tartoznak viselni.

A törvényes egyes

A régi regátban eltörölték a bírósági inspektori intézményt, s bevezették az erdélyi felügyeleti rendszert (törvényszéki és táblai elnöki felügyelet).

Ugyanazon a helyen lehet előlépni a bírónak nem rangban, hanem 20 %-os fizetésben, tehát járásbíró nem lehet kuriai bíró, hanem előlép 20 %-os fizetéssel.

Visszaállítják az esküdtbíróságokat mindegyiknek.

Az ítélőtáblák minden évben névsort készítenek teljes ülésben azokról, akik érdemesek az előléptetésre s ezt a névsort felterjesztik a Curtea de Casatiehez, ahol a Consiliul Superior de Magistraturi összeállítja a 11 tábla által jelöltekből a kinevezettek listáját s ezekből nevezi ki a kormány a három jelöltet.

Státus három lesz: törvényszéki bíró (járásbíró is ide tartozik), táblabíró (ide tartozik a törvényszéki elnök) és Curtea de Cassatie bíróját (ide tartozik a tábla-elnök és tanácselnök).

Az erdélyi bírák szeretnék volna, ha delegáltjuk a jelölő bizottságban nagyobb számban foglalna helyet, mert csak egy lenne bent: dr. Plopu György kuriai bíró s így a regátban csak majorizálnák az erdélyieket, kérték tehát, hogy minden táblaelnök legyen a bizottság tagja, de ezt nem fogadják el.

A fegyelmi bizottság egyfokú, a tábla fegyelmi hatásköre kiterjed a törvényszékre az alá rendelt bíróságokra és a legtöbb törvényszék hatásköre a táblákra s a Curtea de Cassatie-re.

A bírói elmozdíthatatlanságot vita után beiktatták a javaslatba.

Aki belép a bírósághoz, vizsgát köteles tenni, hogy nemcsak az egyes provinciák jogrendszereit ismeri, hanem az egész országban érvényes jogot is. Ez a regátbeli bírákra épp úgy kötelező, mint az erdélyiekre nézve is.

Áthelyezés csak fegyelmi uton megengedett.

Most aztán jön a javaslat feltétele, amely a regátbeli gondolkodás kicsinyességére vall. Magyarazatúl Marzescu miniszter úgy magyarázta a javaslatot a kiáltó részét, hogy január elsején lép életbe a tisztviselői törvény, s abban benne van, hogy aki 3 hónapig beteg, az rendelkezést állománya körül s ez elveszíti a fizetését. Ellenben ha meggyógyul, a legelső üresedésnél kinevezik. A rendelkezés nagy ellenérzést váltott ki, mire a miniszter kijelentette, hogy ha 3 havi betegség után a bíró vagy tisztviselő a hivatalába felmegy vagy felveszik, megállapítható az, hogy elfoglalta hivatalát s újabb 3 hónapi szabadságot kaphat. Az erdélyiek szomorúan gondoltak arra, hogy a régi törvény egy évi szabadságot adott a súlyos betegségeknek a tisztviselő részére.

A közjegyzői törvényt a javaslatba illesztették

s a közjegyzői intézményt a regátára is kiterjesztendőnek határozták.

A miniszter végül kijelentette, hogy a javaslatot ezek szerint az elvek szerint átdolgoztatja és sürgősen megszavaztatja a parlamenttel.

* Uj modern címfestő Erdélyi J. Piata Unirii (Szent László-tér) 7. szám.

Patzkó-zeneiskola

Grieg-matinéja

Már évek óta jótékony esélyek műsorán találjuk a Patzkó iskola növendékeinek mindig sikeres zene-számai: most önálló, érdekes hangversennyel léptek a nyilvánosság elé s megérdemelt, szép sikerük volt. Feltűnően intelligens növendékek: Petróczy Alice, irodalmi szabad-előadásban Grieg élet-né és munkásságának egyéni és sajátos tulajdonságait tömören magába foglaló bevezetőt terített. A bemutatott Grieg-dalok és zongora-művek nem zeneiskolai produkció, hanem művészi jelű hangverseny volt, akadémiai színvonalon álló, biztos játéku növendékekkel.

Szinte szokatlan biztonsággal siklanak át az allegro-tempók technikailag nehéz helyein is: meglátszik rajuk a gondos, szakavatott vezetés, Zongoristák közül Csegedy Emmy és Roxin Lucia már kész hangverseny játékosok, utóbbinak meglepő, szép előadása van. Ugyanezt mondhatjuk Gödör Ica két bájos darabjáról. Figyelemre méltó tehetségek még Harsányi Annus, Darvas Ica és Hegedüs Gizella.

Az énekszámokat Kocsis Mária nyitotta meg, egy nagyobbtestű Grieg dallal. Tömör, bársónyos, általban jól szép hangja van, neki még sok nagy sikere lesz, ugyancsak Pajkossy Etának, akinek feltűnő szép, erős hangja van. Kedves előadása és meleg hangja van Tóth Erzsikének. Petróczy Alice abszolút tiszta, magas szopránja a Solveygs-dalban érvényesült. Igen jól volt megválasztva a Mayr Margit értékes, szép ált hangjához az Unter Rosen. Karénékné — mely befejezője volt a matinének — előrangú produkció volt.

A Biharmegyei és Nagyváradai Nőgyűlés elsője

Január 5-én a R. holikus Körben

A Biharmegyei és Nagyváradai Nőgyűlés január 5-iki jótékonyestű műsoros estélyének programja a Horváth Árpádné elnök vezetésével alatt buzgólkodó rendezőség finom izlése és találékonysága nyomán igen érdekesen alakul ki. A műsorban csupa elsőrangú művészi és szórakoztató szám követi egymást, melynek előadói társadalmunk színe-javából kerülnek ki.

Különös vonzereje a műsornak a Lovassy Andor szereplése. A kitűnő tolu, népszerű író a mai generáció még nem ismeri annyira a felolvasó asztalnál. Igazán szerencsés ötlete volt a rendezőségnek, hogy megnyerte az estély számára Lovassy Andort, aki különben egy eredeti, rövid lélekzetű vígjátékját fogja előadni.

Másik igen érdekes száma a műsornak Pásztor Bozsó hegedűjátéka. A sok reményre jogosító művészlányka a budapesti zeneakadémia növendéke s abból az alkalomból, hogy a karácsonyi vakációt itthon tölti, fog fellépni az estélyen, egy már magasabb művészi követelményt támasztó Viotti koncert előadásával. Zongorán Vömácska mester kíséri.

Pallásy Leontinnának, a kiváló énektanárnőnek növendékei Mendelssohn tercett-quartettszámokat adnak elő. Zongorázik: Vajna Lencs, a budapesti zeneakadémia kiváló növendéke. Dr. Krüger Jenő kitűnő amatőr énekesünk műdalokat énekel és egy kiválasztott Fischer-növendék zongorázik. Ezek a számok a műsor klasszicitását nagyban fokozzák.

A táncprodukciókat Alföldy László állítja be. Külön szenzáció lesz a most fölkapott divatos Javanak a bemutatása, amire szocietasunk két fiatal, kedves tagja: Imrik Mária és Krausz Samu vállalkoztak s az ő kipróbált ügyességük bizonyára a legszébb sikert fogja eredményezni. Két ifjú leány, Kassay Magda és Pózó Piri „Andern Fröhling” klasszikus táncát táncolják s az Orientalisches-Gebiet-Daleroze című táncrevüben Alföldy mester őt kiváló növendéke fog tetszetős koreográfiát művelveztet nyújtani, melyet Stettner Duci, Balkányi Zsuzsa, Sallamon Duci, Hornstein Klári és Kassovitz Manci táncolnak.

A műsor pontos részleteit legközelebb adjuk. A rendezőség ez utolsó előtti mulatságát január 12-én, 3 óráig tartó körben tartja.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

A szezon legszenzációsabb filmje

A szerelem tragédiájának folytatása, de ön-magában is megérthető külön film.

I. rész:
Kedd — szerda

Rendezte:
JOE MAY.

Főszerepben:
Mia May
Emil Jannings
Erika Glässner
Wladimir Gaidarow

DORIAN FILM

Pontos adatok Nagyvárad kilenc hónapi deviza és valuta forgalmáról

Ezerkilencszázhuszonháromban, március elsején léptették életbe Romániában a törvényt, amelynek kimondott célja az volt, hogy egyszersmindenkorra véget vessen a külföldi pénzekkel olyan nagy mértékben űzött spekulációnak.

A törvény, illetve az azt magyarázó pénzügyminiszteri rendelet alapján összeállították Nagyváradon a deviza és valuta kereskedelmet ellenőrző bizottságot. Címet Stefan, a Banca Nationala igazgatója, Coroiu Sándor pénzügyigazgató, Barbu Romulusz iparkamarai elnök vagy Martha Ioachim, a helyettese alkotják az ellenőrző bizottságot. A bizottság pedig megbízta Pop Valért és Roman Romulust, a Banca Nationala főtisztviselőit a deviza és valuta kereskedelemmel foglalkozó bankok és a devizát vagy valutát rendszeresen vásárló ipari és kereskedelmi vállalatok állandó ellenőrzésével.

Kilenc hónapja működik Nagyváradon a bizottság. Minden hét hétfőjén, szerdáján és péntekjén ülésezik a Banca Nationala palotájában. Ide járulnak a deviza kereskedelemre autorizált bankok. Tagadhatatlan, hogy az első időben nagyon sok nehézségbe ütközött a zavartalan ellenőrzés, hiszen minden bank új rendszert kellett hogy bevezessen. Külön tisztviselőket alkalmaztak a könyvek és regiszterek vezetésére. A szerencse csak az, hogy úgy az ellenőrző bizottság, mint a két ellenőr sok jóakarattal tanúsították a bankokkal szemben és a lehetőséghez képest megkönnyítették munkáikat.

A devizatorvény kimondott célja az volt, hogy a lei árfolyamhullámzását megszüntesse és a stabilizált lei árfolyamát emelje. Meglehet állapítani, hogy ezt a célját idáig egyáltalában nem, vagy legalább is nagyon kis mértékben érte el a kormány. Lehet, hogy a devizakereskedelem szabályozása sikerült, a spekuláció is megszűnt, de más effektív haszna idáig nem mutatkozott a törvénynek. Legalább is kifelé, azok, akik kívülről figyelték a dolgok menetét, mást nem állapítottak meg. Hogy a belső, inkább adminisztratív kereskedelemre volt-e valami jó hatása a devizatorvénynek, azt akartuk megtudni, amikor felkerestük Pop Valért, a Banca Nationala főtisztviselőjét, a bizottság ellenőrző delegátusát, nyilatkozó a devizatorvény hatásáról.

Senki nem vesztheti el vagyonát valuta-spekuláción.

Pop Valér készségesen adott felvilágosítást kérdéseinkre.

— A törvény első tényleges eredménye — mondja — a valuta-spekuláció teljes megszűnése volt. A törvény értelmében magános legfeljebb 2000 francia frank értékű idegen valutát vehet három hónapra kint. A valuta-vásárlás célját akkor is jól meg kell okólnia. Így azután kizárt a spekuláció.

A törvény életbelépése óta valuta-spekuláción nem mehet senki tönkre.

Ha valamivel hamarabb hozták volna a törvényt, nem lenne annyi ember Váradon, aki német márkán elvesztette a vagyonát. Most, hogy a bankok könyveit átnéztem, most látom csak, milyen nagy ezeknek a szerencsétleneknek a száma.

— De sikerült kiszorítanunk a román pénzpiacról azokat a külföldi bankokat, amelyek például csak azért állítottak Romániában fiókot, hogy itt valuta-spekulációt űzhessenek. Bukarestben volt sok ilyen bank.

— A külföldről behozott valuta az állam közkinse marad, mert az exportőr a külföldi valutát csak autorizált banknak adhatja el.

A deviza közvetítők.

— A törvény életbelépése előtt — mondja Pop Valér — a deviza közvetítést ügyvédek látták el. A törvény ezt megszüntette. Ma Nagyváradon négy bank látja el a deviza közvetítő szerepét és ezek alkalmazták azokat a közvetítőket, akik komoly és értékes pénzügyi szakemberek. A Bihoreana Kálmán Györgyöt, a Frontiera Bank Ternvei Istvánt és Darvasi Lászlót, a Polgári Takarékpénztár Friedmann Ignácot és végül a Nagyvárad Takarékpénztár dr. Reményi Vilmost alkalmazta a devizaközvetítés ellátására.

Nagyvárad deviza és valuta forgalma 1923 márciusától december végéig.

— Nem kell azt hinni, — folytatta — mintha Nagyvárad deviza és valuta forgalma a pénzkereskedelem szabályozása által csökkent volna. Bizony, különösen a gyengébb valutákból sok milliórd az eddigi forgalom. De beszéljen az a táblázat, amelyet a hivatalos adatok alapján adok önnek.

1923 március 1-e óta a tíz autorizációval bíró banknál a

devizaforgalomban

Vásároltak:	Eladtak:
Magyar kor.-t 7,500,000,000—	7,300,000,000—
Osztrák " 60,500,000,000—	60,300,000,000—
Cseh " 35,500,000—	35,200,000—
Német márkát 40,300,000,000—	18,600,000,000—
Francia frankot 9,000,000—	7,000,000—
Svájci frankot 7,000,000—	7,000,000—
Olasz lírát 2,500,000—	2,500,000—
Dollárt 250,000—	250,000—
Eont sterlinget 80,000—	80,000—
Dinárt 400,000—	400,000—
Lengyel márkát 50,000,000—	50,000,000—
Belga frankot 150,000—	150,000—
Hollandi forintot 10,000—	10,000—
Dán koronát —	100—

De a devizaforgalom mellett igen élénk volt a

valutakereskedelem is.

A tíz autorizált bankon kívül tizennégy pénzváltó van Nagyváradon. Ezek csak effektív valuta vásárlásával és eladásával foglalkoznak.

A valuta kereskedelem mérlege mondhatni majdnem teljesen egyenlő és a vásárlás és eladás között csak lényegtelen különbség van. Eppen ezért csak a vásárlások ez évi összegét közlöm.

Nagyváradon 1923. március 1-től december végéig vásároltak:

Magyar koronát	540,000,000—
Osztrák koronát	300,000,000—
Cseh koronát	1,000,000—
Német márkát	100,000,000—
Francia frankot	60,000—
Svájci frankot	30,000—
Olasz lírát	100,000—
Dollárt	150,000—
Font sterlinget	500—
Dinárt	200,000—
Lengyel márkát	200,000—
Belga frankot	10,000—
Hollandi forintot	500—

Felvilágosítunk — nem büntetünk.

Megkérdeztem ezután Pop Valért, a deviza ellenőrző bizottság szabályozási bizottságának elnöke, hogy a törvény életbelépése óta már ki büntetést emelt a törvény más bankjaitól?

— Ez a bizottság és a bankok teljesen bizalmas, intern ügye, éppen ezért nem adok felvilágosítást — mondja, — de megirhatja, a bizottság inkább a felvilágosító és ellenőrző, mint a büntető szerepet szeretni vinni. Mindenkor készségesen adunk felvilágosítást a bankoknak. Erre annál is inkább szükség van, mert mondhatni

naponta érkeznek a pénzügyminiszteriumból rendeletek új magyarázatokkal. Sok rendelet változtat az előbbi rendeleteken, ahogy a helyzet megkívánja

éppen ezért szükséges, hogy állandó kontaktust tartsunk fent a bankokkal. Az újonnan érkező rendeleteket is azonnal közöljük velök, felvilágosító magyarázatok kíséretében.

Az ellenőrző vizsgálatok.

— Megállapíthatom, hogy a bankok igyekeznek szigorúan a rendeletekhez tartani magukat. Eddig már sok bank könyvelését átvizsgáltuk és a legtöbb esetben azokat rendben találtuk. Januárban ellenőriztük azoknak a kereskedelmi és ipari vállalatoknak a könyvvezetését, amelyek rendszeresen és nagy összegekben vásárolnak idegen pénzeket. Természetesen csak az idevonatkozó feljegyzéseket vizsgáljuk meg.

— Mi a meggyőződése — kérdezzük — a devizatorvény volt-e valami hatással a lei árfolyamra?

— Ha nem is emelkedett nagy mértékben a pénzünk értéke, — válaszolja, — mindenesetre stabilizálódott és ez szép eredmény.

Elmondjuk, hogy a devizatorvényben a közvélemény nagyrésze a szabadkereskedelmi korlátozását látja. Constantinescu Tancred kereskedelmi miniszter legutóbb ígéretet tett, hogy mindent megtesz a szabadkereskedelmi visszaállítására. Várható-e, hogy a pénzkereskedelmet korlátozó devizatorvényt felfüggesztik?

Mosolyog. — Nem hiszem! A pénzügyi kormány feltétlenül szükségesnek látja ezt a törvényt és még sok eredményt vár tőle.

Megkérdeztük Pop urtól, mint a jegy-

Értesítés.

Üzletem átszervezése és nagyobbitása folytán raktáramat rendkívül olcsón eladásra bocsájtom; az összes árukból

15% engedményt adok.

Különs figyelmét felhívom

azoknak a férfiak és gyermek harisnya különlegességeimre

Darvas

Reg. Ferdinand 3
speciális kötött
áruhaza.

Ujévi nagyvásár CZILLER IMRE nagyáruházában

Perzsaszőnyeg, futó és ebéd-szőnyeg, kárpatok, paplan, ág- és uti takarók, Linoleum, kőbőrműek. — Versenyen kívüli olcsó árak.

bank főtisztviselőjétől, reménylhetők-e hogy a jegybank a kereskedelmi és ipari élet felsegítésére végre nagyobb kölcsönt ad a bankoknak.

— Az államkincstár — mondja — több mint tizenkétmilliárd leiel tartozik a banknak. Ha ebből nagyobb összeget megfizetne, akkor egy tekintélyes bankjegymennyiséget végleg bevonnánk a forgalomból, de feltétlenül juttatna a Banca Nationala a kereskedelemnek is.

— De addig?

— Addig... Bukarestben biztosan gondoskodnak róla, hogy minden szükségletet kielégítsenek...

Itt ért véget az interjú.

(f. s.)

Vázlatok a márványasztalon

Írta: Zsolt Béla

Lovak.

Konflison utaztam céltalanul vásár délelőttjén, a Fő-utcán százszáznra hajtották el a városból a marhát. Vonat is érkezett, kocsik siettek befelé az utazás szerencsés megmenekültjeivel. Zajbanporban ide-oda dobált a rossz féder, az öreg kocsis úgy dülöngött előttem a bakon, mint a részeg. Valahol a Múzeum táján szemközt jött velünk egy másik konflis, mire a mi lovunk nyertett egyet, a kocsis elmosolyodott és megfordult:

— Köszön a pajtásának! — dobta hátra a szót.

— Miféle pajtásának? — kérdeztem.

— Egy istállóban vannak. Mert az is az én lovam. A fiam hajtja.

Ennyi egyelőre elég volt. Nem érdekelt az ügy különösképen. Istennem, közismert dolog, benne van a Brehmben, hogy az állatok köszönnek egymásnak. Kicsit mulatságos, hogy annyi ló közül megismeri a pajtását, de ki tudja azokat az egyéni jellegzetességeket, melyeket egyik ló a másikon felfedez?

Tovább dőcögünk. Egy falusi gazda pöttyöm lovcskát hajtott a villanyossin mellett. A kocsis leszólt:

— Hogy vette?

— Ötezer pengő! — hangzik a felelet.

És megint hozzámfordulva:

— Ilyeneken valamikor a juhászok ülték, hogy leérjen a lábuk a földre! Három pengőért adták a falusinak, mert a virslis csak keletet adott érte!

Ez már érdekes. Ilyen elitolódás! Hol van a békeparitás? — töprenkedtem és komoly számfejtésbe merültem.

— Aztán szétmentem a járdán, ismerősök jöttek, köszöntek és köszöntem, avagy köszöntem és köszöntek. Az egyik fél mindig előre köszön, a nőnek és a férfinak köszön vissza, csak enyhe biccentéssel, lágy mosollyal nyugtázza, mintegy megbocsátja a köszöntést. Nők jöttek és köszöntek és ők voltak olyan kegyesek, hogy egy ajkrándulással, egy fejmozdulással megkegyelmezték az öszlütüért, mely kalapom lendítésével érte őket.

Sohasem értettem meg igazán, miért olyan elnézők, varrónőien leereszkedők a nők, mikor fogadják a köszönésemet. Utóvégre valóban nem vagyok kétségbevonhatóan

nul rendes ember, de dolgozom, tanultam informált ember vagyok és nem eszem a halat késsel. Mit bocsátanak meg? És — miért nem köszönnek ők nekem, ha esetleg én érek többet náluknál, vagy határozóképpen ők vesznek előbb észre.

Konflis-spekuláció volt ez, egy véletlenül ráérős ember gondolatai, melyeket a rossz rugany össze-vissza zagyvált. De szerettem volna ennek a problémának, hogy úgy mondjam, fejlődéstörténeti nyitárára rájutni és kapóra jött az iménti kis jelenet a köszönő lóval. Felszóltam a kocsishoz.

— És a mi lovunk vajon milyen nemű?

— Mén! — mondta az öreg.

— Hát a pajtása?

— Az kanca,

— És mondja csak öreg, visszaköszönt vajon önagsága?

— Fenét köszönt! — válaszolt az öreg röhögve és legyintett egyet az ostarával.

Tehát: a nők az állatvilágban sem köszönnek vissza. Fejlődéstudás ezek után könnyen érthető, hogy a hölgy, aki előtt széles ívben leemelem a kalapomat, tulajdonképpen a természet törvényeivel száll szembe, amikor kicsit megzökkenti a fejét és hunyorít a szemével, mintha félne, hogy valaki észre vesse.

Legszebb tánc a jáva...

Tavaly még a simmiről állították ugyanezt s ma már a simmi végérvényesen lecsuszott és elfoglalta helyét az új attrakció: a jáva. Mentségül fel lehet még hozni azt, hogy a jáva lényegesen szebb, elegánsabb tánc mint a simmi, van is olyan érzéki, úgy, hogy az ifjúság nem nagyon sajnálja a simmit.

A jáva előfutárja a tango volt. A tango vad érzékiségével a legelőkelőbb szalonokban, bárókban mindenütt urrá lett a szíveken és a nagyváros éjszakája hangos volt a „Tango d'amour” buja, de színesen szép muzsikájától. A tango nem érhetett el világsikert, mert megtanulása igen nehéz volt és csak jól összetanult párok vagy igazi tánc tehetségek lejhették. A tango különböző elfajulásai, a symmitango és a mylonga szintén csak kis népszerűséget tudtak maguknak biztosítani.

Ennek a szezonnak azonban végérvényesen uralkodója lett: a jáva. Ebben a táncban benne van a lelanyhult idegzetű, háboru utáni emberiség képétől, a huszadik század összes idegbetegségéig minden, minden, aminek segítségével biztos képét láthatjuk a mai világ helyzetének. A nőiséget majmoló elegáns sibernek feltétlen szüksége van egy ilyen „modern” táncra.

A jáva könnyen tehet és fog is tenni nagyobb népszerűsége szert. A megtanulása igen könnyű, a zenéje pattogó, teljesen egyszerű és igen kecses mozdulatokból áll. Talán a legszebb táncnak mondható már azért is, mert olyan ideges, kapkodó ugrálásokból állanak figurái mint a simminek. Váradon már tanítja egy Antalffy Margit mint Alföldy László s természetes, hogy a bárókban már nagyban is táncolják. Muzsikája is nagyon behizelgő és végre van egy tánc amely ugyan tisztán az érzékiségre építette életét, de teljesen elhelyezett figuráival valószínűleg nem olyan feltűnő, mint a simmi

tehát a simmi már a múlté. A fox-trott, a mazurka már csak úgy kísértenek, mint a székelyes álom s ha felhangzik „A messzi, kedves” hajdan vanszetre ingyere te niman... akkor indulni a táncba gerlő zenéje, már a Torkovitz felhívását egy pár ember, aki... magára veszi...

A tango, jáva, boszton és feltűnő csárdás dominálja az idén az összes bárókat. A két utóbbi maradt talán az elmúlt jó idők egyetlen emléke...

(Pötty).

LINOLEUM

Viaszosvászon,

Gummi köppenő,

Szönyegáru szaküzlet

és gyári főraktár

HAAS LIPÓT

ORADEA-MARE,

Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 5.

Raktárak

Cluj, Strada Universitatii No. 1.

Timisoara, Bul. Reg. Ferdinand 7.

Linoleum:

Prima minőségben 67 cm. sz. mtr. L 167

Prima minőségben 90 cm. sz. mtr. L 225

Prima minőségben 100 cm. sz. mtr. L 250

Linoleum ebédülő szönyegek

Prima minőségben 150x200 — — L 750

Égetett mintával 200x250 — — L 1250

Prima minőségben 200x300 — — L 1500

Inlaid Linoleum:

Teljesen átírtott, soha lenem kopható mintával négyzetméterenként L 450

Egyszínű valódi parafa Linoleum:

Barna és zöldszinben négyzetmtrként L 330

Viaszosvásznak, asztal bevonásához:

78 cm. széles méterje — — — L 70

100 cm. széles méterje — — — L 90

115 cm. széles méterje — — — L 105

Bőrvásznak:

Kalapok készítéséhez, 130 cm. sz. L 150-től

Mindenféle szinben, kárpitosok

kocsiágytók és könyvtartók

részére 120 cm. széles — — — L 150-től

Erős minőségű bőrutánzat, mindenféle szinben 130 cm. széles

Viaszosvászon nagybani váltalónál nagy árengedmény.

Szönyegek:

Tartós futószőnyeg 70 cm. sz. mtr. L 100

Tartós futószőnyeg 90 cm. sz. mtr. L 140

Tapestrie, Velvet, Argaman ebédülőszönyegek minden nagyságban.

Otoman takarók és plüsch abrosokban állandó nagyraktár

Ágyelők és fali szönyegek L 170-től

Férfi és női gummikabátok

Ragasztva és varrva a legjobb angol gummizással — — — L 875

Férfi gummi esőkabátok:

Valódi gyapjuszövetkísítéssel, a legjobb angol gummizással — — L 1750

Legjobb gyarmányu

sár- és hőcípők

Női sár- és hőcípő — — — Lei 256.—

Férfi sár- és hőcípő — — — Lei 300.—

Női hőcípő — — — Lei 557.—

Férfi hőcípő — — — Lei 660.—

Mindegyikben is állandó nagyraktár

Eredeti angol szövetek

állandó dus választékban raktáron.

Hackmayer

szabó üzletében,

Ancu (Kossuth-u.) 2.

Első — Szolid kiszolgálás

New-York utcáin

Irta: dr. Sigmund Andor nagyváradai jogakadémiai tanár.

Dr. Sigmund Andor nagyváradai jogakadémiai tanár tegnap hazaérkezett amerikai útjáról Nagyváradra. Ezt a cikket még New-Yorkban adta fel, de hozzáunk elkészen érkezett meg és így csak ma tudunk közölni.

New-York, 1923. december 16.

Az idegen, aki még nem járta meg Amerikát, a new-yorkiak által „green”-nek (zöld) neveztetik. Hogy miért, eddigelő nem sikerült kinyomoznom. Ezért ezuttal csak magát a tényt állapítom meg, ami viszont szükséges, mivel ennek symptomái New-York utcaéletében lépésről lépésre megnyilatkoznak, a zöldek nagy tömegei lépve el a tereket és utcákat.

Erről az utcaéletéről óhajtok egy pár jellegzetes, rövidke képet rajzolni, felidézve emlékembe azokat a benyomásokat, amelyekket még akkor szereztem, amidőn jó magam is a zöldek közé soroztattam.

Ma már kinőttem belőle, megéltém azt, ami eleinte meglepett, izgatott, szokatlannak volt, természetesen látszik, megszokottá vált.

A közlekedési eszközök

Első éjjel nem tudtam aludni a magas villanyos átal okozott pokoli zaj miatt. Még ma sem békültem meg vele egészen. Ámbar hogy már másnap majdnem teljes bünbocsánatot nyertem.

Az itteni óriási távolságok amellettel elkölözhetetlen és áldásos intézmény. Érekeztünkét követő napon látogatást tettem Brooklyn távolabbi részén, ami lakásomtól becslésem szerint 50–60 kilométerre fekszik és ezt a távolságot, ez az emeletlek magasságában rohanó, zakatoló szörny rövid háromnegyed óra alatt futotta be, csekély 10 cent viteldijért. Ugyan ezért az összegért az egyik végállomástól a másikig is el lehet jutni, akinek ideje és kedve van több óra hosszút villanyozni. A tarifa ugyanis egységes, 5, illetőleg 10 cent. Akinek az idő pénz, két megálló távolságra is igénybe veszi a villanyost, aki pedig szórakozni és a város utcáinak panorámájában óhajt gyönyörködni, ugyanannyiért elviszi a város másik végéig.

Jegyzőztogató kalauz nem létezik. A „nickel”-t az automatába maga az utas dobja bele. Ez az ördögös masina a kiszállókát kiengedi, de ne adj isten, hogy megmozdulna, amíg az 5 centes koppanása mozgásba nem hozza, ha be akarunk szállani. „Guord” ennek dacára minden koscsiban van. Kötelességük a megállóknál az ajtókat kinyitni és a következő állomást bemondani. Mindkettőt híven teljesítik, de utóbbiban nincs sok köszönet, mivel nemcsak, hogy nincs az a legértettebb zöld, de nem létezik olyan new-yorki benszült sem, aki a bemondott állomás nevét megértse.

Gyorsaság tekintetében a magas vasutat még felülmúlja a földalatti, de viszont menetközben nagyobb a zaj.

A legforgalmasabb vonalakon mindkettő 3-as sín páron közlekedik és pedig oly módon, hogy kettő szolgál a helyi közlekedésnek, a 3-ik pedig az expressz-forgalmat bonvolítja le. Utóbbiak délig a city felé „doorn-térre”, délután pedig ellenkező irányban „up tóson” közlekednek. Előnyük, hogy gyorsan haladnak, de viszont csak a forgalmasabb utcáknál állanak meg. A járatlant könnyen tovább is viszi a rendeltetési helynél, ami jóízű néhány kilométeres visszautat jelent.

Ha már a közlekedési eszközökről be-

szélünk, meg kell hogy említsük az u. n. „trolley”-t is. Édes testvérei ezek a mi jó hazai villanyosainknak. A kalauz éppen úgy alkalmatlankodik a jegy miatt, épp olyan lassan haladnak, mint idehaza, súlyosbítva azzal a körülménnyel, hogy menetirányuk kitanulása nem könnyű feladat.

A legelőkelőbb utcákon, amelyek nem tükrik meg a földfeletti villanyosok zaját, a „bus” pótolja említett közlekedési eszközöket. Ezek az autó-óriások 10 centért viszik végig New-York legszebb részein, a „Fifth Avenue”-en és „Priver-side”-on stb. A szebbnél-szebb épületek hatalmas benyomást gyakorolnak a szemlélőre, de a „bus” is megteszi a magáét, mert minden megállásnál olyat lök az utason, hogy irigykedve gondolsz a nőkre, akiknek egy bordával kesebbjük lévén, a „bus”-ról való leszállás után is kevesebb borda-fájdalmat éreznek.

Végre még megemlítem a zöldek rémét, New-York utcaéletének talán legjellegzetesebb közlekedési eszközét, az autót. A bérautók legtöbbje sárgára van festve, innen a nevük: „Yellorr taxi”, és talán ezért midőn a forgalmasabb utcákon nekiindulnak, darázsra közlekedésre emlékeztetnek. Ez a kép minduntalan ismétlődik, mivel a keresztutcaik forgalmának lebonyolítása végett a fővonalak forgalma 1–2 pillanatra fel lesz függesztve.

A „Fifth avenue”-n kigyúlnak a vörös lámpák és erre a jelre az összes autó mintegy varázsütésre egyszerre megáll. A többi fővonalon a rendőrsipja adja meg a jelt és ilyenkor a „safety zone” szab határt a tovább haladásnak.

Ezt az időpontot használják ki a gyalogjárók, ha oldalról, vagy egyik utcasarkról a másikra akarnak áttutni. Az idegent kezdetben megzavarja a forgalom irányának hirtelen megváltozása, de csakhamar beleszokik és akkor kellő biztonsággal mehet a pöffögő autók tömege között, mivel mindig csak egy oldalra kell hogy figyeljen. Ezt illetőleg a rend pontosan belesz tartva és ha ennek dacára aránylag sok baleset történik, az főleg a közönség vigyázatlanságának tulajdonítható. Nincs türelmük kívánni a megállás pillanatát. Itt mindenki siet és inkább nekivág a száguldó autók között az átjárónak, mintsemhogy 2–3 percet elveszítsen.

Manapág már alig látni „cab”-et. Ez kiment a divatból, nem elég gyors közlekedési eszköz, súlyosbítva azzal, hogy a legköltésesebb. Még ritkább madár a magánfogat. Hónapok óta rovom New-York utcáit, de sport fogattól eltekintve, más magánfogattal nem találkoztam.

Lehet hogy a megszokás, vagy elavult felfogás szólal meg belőlem, amidőn a lofogatok hiányát sajnálattal említem föl. Talán úgy szokta meg a szemem, de nekem hiányzott a pompa a Llyod George bevo-

nulásánál. Az autó bármilyen fényes, bármilyen nagy löerejű is legyen, nem tudja pótolni a szép és jól befogott lovak által kölcsönzött ünnepélyességet.

A teher szállítás.

A teher szállító eszközök meglepően nagy száma szintén jellegzetes képet kölcsönöz New-York utcai életének. Főleg két eszköz, u. m. a különböző jellegű teherautók és a lovak által vontatott „railway express car”-ok lépik el az utvonalakat. Természetesen ezek mellett nem hiányoznak a más teherszállító eszközök sem, kezdve az egylovas kordtól a 3 vagy 4 lovas társzekéig, utóbbiak száma azonban feltűnően csekély az előbbiekéhez képest.

Első pillanatra különösnek tetszik a teherszállító eszközök rakfelületének szerkezete. Ugyanis ahelyett, hogy vízszintes lenne, hátrafelé enyhén lejt, mintha a hátsó kerekeknél meglenne rokkanya. Főként több praktikus berendezés, mivel a fel- és lerakodást tetemesen megkönnyíti. Az áru jól oda lesz kötözve, vagy pedig zárt koscsikban történik a szállítás úgy, hogy utközbeni lerázódástól nem kell tartani.

Ez a veszély még inkább csökken a kátyumentes aszfalt folytán. Az utcaburkolat egyébiránt elsőrangú. Kockakő vagy tag aszfalttréteggel bevonva, vagy faburkolat. Ruganyos, a talpat nem fárasztja és majdnem pormentes, ami az autóforgalom-

„ASTOR” BUTOR és FAÁRUGYÁR

Gyártelep:

Jókai Mór-u. 21. Telefon 8-72

Városi lerakat:

J. Vulcan (Nagy Sándor)-u. 4.

Telefon: 6-92.

Raktárról szállít, megrendelésre készít

ELSŐRENDÜ MÜBUTOROKAT
Commerc hálókat
Iroda berendezéseket

Elvállal:

ÉPÜLETASZTALOS MUNKÁT

Splendid

Elsőrangú
legolcsóbb

kalap és uri divat üzlet
Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) No. 16.

A legjobb villanykártya!
Mindenütt kapható!

TUNGSRAM

nak tulajdonítható. A kipuffogó gőzök olajréteggel vonják be az aszfaltot, ami a port leköti. Ezzel szemben az árnyoldal az autóbűz, ami New-York természetadta jó levegőjét megrontja.

Gyönyörűség nézni a hatalmas teher-szállító lovakat. A kövérségtől majd ki-csattannak. Könnyen viszik a nagy terheket és amit még seholsem tapasztaltam, nem ismerik az ostort. Csak elvétve látni kocsist ostorral, a lovak a biztató szóra megteszik a maguk kötelességét. Igaz, hogy meg is kapják a magukét, annyi zabot, amennyi beléjük fér. Az állatnak egyébként itt jó dolga van. Kezdve a veréb és mókustól, az utcán látható házi állatokig, mind-mind a megelégedettség kifejezését viselik magukon.

Hihetetlen sok a kutya, de még több a macska. Ez mind kövér és jól gondozott. Hogy mire tartják a sok macskát, nem tudom, mivel ezek lustaságból, vagy nagylelkűségéből az egereket nem bántják. Ezt kitapasztaltam udvarra néző szobámban, ahol 4 egeret fogtunk fogóval, holott a pár lépésnyire levő kertpalánkon éppen 6 darab jól kifejlett macska sütkérezik egész nap és éjjelenként a macskazenét rendezik.

(Folytatása következik.)

Megint újrendszert vezetnek be a postai adminisztrációban

Egész évre ki kell fizetni a telefon előfizetési díjat. — Beszélgetés Florescu főnökkel, a táviró és telefonosztály új vezetőjével

A napokban a régi királyságbeli Tel-lormán vármegyéből Nagyváradra helyezték I. Florescut, aki a biharmegyei postahivatalok központi főnöke és a nagyváradai telefon és táviró osztály új főnöke. A regátbeli főtisztviselő idehelyezésével ismételtelen új rendszer kezdődik a postai adminisztrációban.

A „Nagyvárad” munkatársa felkereste az új főtisztviselőt, aki igen érdekes felvilágosításokat adott.

Teljes decentralizálás.

— A bukaresti postai vezérigazgatóság rendelkezése értelmében — mondja — a csatolt területeken most már teljesen bevezetik a regátbeli rendszert. Ennek első jele a teljes decentralizálás. Az ugynevezett kerületi inspektorátusok eddigi széles hatásköre teljesen megszűnik és helyébe kiszélesítik a megyei központok hatáskörét. Az inspektorátus kizárólag az ellenőrzés munkáját végzi. Az ellenőrző szolgálót nagyon pontos és alaposan akarjuk tenni. Az ellenőrző főtisztviselők állandóan az inspektorátus hatáskörébe tartozó öt megye: Bihar, Szatmár, Szilágy, Máramaros és Szolnok-Doboka székhelyeit járják és állandó kontaktust tartanak fent.

A megyei postaigazgatóságok

hatásköre kiszélesül és csak a postafőigazgatóságoknak lesznek alávetve.

Ezzel kapcsolatban a tisztviselők fizetési kiutalása is lényegesen megváltozik. Ebben a régi erdélyi rendszert veszik át. Minden tisztviselő fizetési könyvecskét kap és minden hónap elsején erre a könyvre veheti fel a fizetését a megyei pénzügyigazgatóságon. Így azután nem történhetik meg, hogy valaki pontosan ne kapja meg a fizetését. Azt hiszem, ezt a rendszert a tisztviselők is szívesen látják.

A telefon előfizetési díjat egész évre előre kell fizetni.

Elmondjuk Florescu főnöknek, hogy a telefonelőfizetőknek már kezdik kikézbis-

teni az előfizetési díj-nyugtákat és a legnagyobb meglepetésre az egész évi díjat előre egy összegben követelik. Eddig a díjakat negyed, vagy félévi részletekben belehetett fizetni, éppen azért nagy meglepetést keltett az új intézkedés.

— Ezt az intézkedés — mondja — az idevonatkozó törvényrendeletben van lefektetve. A régi királyságban már hosszú idő óta egy összegben előre kell kifizetni a telefon előfizetési díjakat. Hogy Nagyváradon eddig megengedték a részletfizetést, nagyon csodálom. Csak azért történhetett meg, mert a mult költségvetési év csak kilenc hónapos volt.

Megmondjuk, hogy a nagyváradai előfizetők küldöttségileg akarják kérni az intézkedés megváltoztatását.

— Nagyon sajnálom — válaszolja — de nem tudnék eleget tenni a kérésüknek.

Háromszorosra felemelik a telefon előfizetési díjakat?

A bukaresti Dimineata című lap azt írta, hogy a postaigazgatóság a jövő év folyamán háromszorosára akarja emelni a telefon előfizetési díjakat. Kaptak-e már erről hivatalos értesítést?

— En is olvastam ezt a hírt a bukaresti lapokban — válaszolja — de hivatalos értesítésünk még nincs, sőt hivatalos helyen nem is hallottam erről. Nem tudom, honnan vette a bukaresti lap az információit.

— Reményltem, — fejezi be a beszélgetést az új főnök, — hogy munkánkban az új rendszernek konszolidáció eredményeit hamarosan érezni fogja a közönség.

• Ha ragályos betegség fenyeget, ügyeljünk a belek szabályos működésére. Koperl az ideális és jóízű csokoládé hasajt erre a legalkalmasabb.

• Esernyő, harisnya, keztyű a legolcsóbb Szenszki Miklósnál, Sas-pas-sage.

• Legszolidabb napiároni készítek és javítok minden fémipari munkát. Manometer mérő műszert hitelesen javítok. Telefonfelszerelést és elektromos berendezést a legolcsóbb árban vállalom. Új manometer raktáron. Rajz Andor elektro és precízió mechanikus. Str. Cosbuc (Szalárdiu.) 9. szám, (Rosenzweig-palota.)

• „Rita” kalapjai a legszebbek, Teleki-utca 24.

• Kabát, kosztüm és női ruházatot, csikos alszövet, férfi-öltöny és átmenni szövetek, kabátbélések, bársztyók, pongyola-kelmék oly óriási tömegben vannak felhalmozva a Körösparti Áruházban, melyhez hasonló választékot senki sem talál. Az árak utólagra értenek. Tisztviselőknek árazdmény.

Nagy Karácsonyi Vásár

Karácsonyi díszek cukorkák legszebbek

BENEDEKNÉL

Regina Maria-teren kaphatók

Ajándék doboz csokoládék óriási választékban.

Fischer áruházának

Sas-pass age

árui a legjobbak árak a legolcsóbbak

Körösparton is látnak.

Női harisnyák ...	18 Lejtől
Fő női harisnyák ...	78 Lejtől
Férfi soknik ...	15 Lejtől
Férfi für soknik ...	45 Lejtől
Leányka Moulin harisnya ...	30 Lei
Patent gyermek harisnya ...	16 Lejtől
Patent für gyermek harisnya ...	33 Lejtől
Női keztyűk ...	30 Lejtől
Férfi keztyűk ...	54 Lejtől
Gyermek keztyűk ...	16 Lejtől
Clark és lánccéna ...	13 Lei
Oroszlán céna ...	15 Lei
1000 yardos lánccéna ...	38 Lei
400 yardos Matt céna ...	11 Lei
Horgoló cérnák ...	13 Lejtől
1000 yardos férc és alsó ...	14 Lejtől

Gombok, gép. és gomblyuk seiyem, kő-
tőneműt és minden ruhadaruk olcsó árban

A temesvári magas foktartalmu

„RECORD-SPECIALA“-SÖR

eredeti gyári palackozásban

kávéházakban, bodegákban, csemege-üzletekben kapható

Nagyságos asszonyom!

H. kényelmes, csin s fűzőpótlót ohajt, ha könnyű házi vagy igazán jó egészségi háskötőre van szüksége, ha egyéni természetét illetőleg vannak kívánságai, vagy öltözködésében fordulnak elő oly problémák, melyek nehezen oldhatók meg, megelégedésére fogja önt kiszolgálni, ha bizalommal fordul **Kováts Sándorné orvosi háskötő készítőhöz** Nilgesz-Telep pályaudv. szemben

Az optálás új szabályozása

Irta: dr. Soos István

Az állampolgárság ügyében kiadott Regulament rendelkezéseket tartalmaz az optálásnak újabb szabályozása tekintetében, figyelembe véve a békeszerződés rendelkezéseit.

A békeszerződés szerint ugyanis mindazon egyének, akik automatice elnyerték valamely állam állampolgárságát, az új határozat megvonása folytán jogosultak egy más állam állampolgárságát igényelni, a mennyiben korábban ott illetőséggel bírtak, illetve amennyiben fajúk ott többségben van.

A békeszerződés szerint ezen opció a szerződés életbeléptétől számított egy éven át gyakorolható és egy év alatt kell az optáltnak átköltözni azon államba, ahol állampolgárságot kértek. Ezen optálási idő a békeszerződés szerint 1921. évi július hó 26-tól 1922. évi július hó 26-ig kellett volna tartson, míg az átköltözésre 1923. évi július hó 26-ika lett volna, mint utolsó terminus megállapítva. Az érdekelt államok között azonban megegyezés jött létre a további opciók elfogadására is úgy, hogy ez idő szerint az opcióknak nincs semmi akadályja jelenleg sem.

Az állampolgárság ügyében kiadott rendelet szerint opciót lehet gyakorolni részint szabályszerű nyilatkozat által, részint pedig konkludens tények által.

A nyilatkozat lehet szóbeli, vagy írásbeli. Ezen nyilatkozatokat kizárólag a megyei prefektúra vagy a rendőrprefektúra jogosult elfogadni. Azon hatóság, mely ezen nyilatkozatokat elfogadására fel van hatalmazva, megállapítván a személyazonosságot, elismervényt ad az optálási nyilatkozat megtételéről. Aki szóbelileg optálnak, két tanúval szükséges, hogy igazolják személyazonosságukat és ezen szóbeli nyilatkozatról jegyzőkönyvet vesznek fel, melyet a két tanúnak is alá kell írni.

Konkludens tények által való optálásnak minősítetik, ha valaki 1. fel van véve valamely idegen állam választói jegyzékébe, vonatkozzék az akár az országgyűlési, akár a megyei, akár a községi választásokra.

2. Ha idegen államban tisztséget vállal, illetve idegen állam hadseregébe lép be, vagy annak tagja a román állam kormányának engedélve nélkül.

3. Ha idegen utlevelet használ, vagy hasonló más okmányt, kivéve azon esetet, midőn nem szerezhette román utlevelet.

4. Ha bármely nyilatkozat tételét az ő részéről a Romániából való repatriálásra nézve.

A férj optálása maga után vonja az ipso a felesége optálását, ugyancsak a 18 évnél fiatalabb gyermekek optálását is.

Az optálási nyilatkozat végleges, azaz ha már egyszer megtételét, vissza nem vonható. Ezen intézkedések érvényesek a békeszerződés életbelépte utáni optálásokra nézve is.

Hasonlóképpen érvényesek a békeszerződés életbelépte előtt tett optálási nyilatkozatok is, amelyek alapján az illető optáltak elvesztik román állampolgárságukat.

Azon hatóságok, melyek jogosítva vannak optálási nyilatkozatokat elfogadni, ugyancsak oly nyilatkozatokat, melyek a román állampolgárságból való lemondásra vonatkoznak, amennyiben ezen nyilatkozatokat olyan egyének tették, kik az állam jelenlegi területén laknak, ezen optálási nyilatkozatokról kötelesek értesíteni

azon hatóságokat, ahol az illetők születtek és ezen értesítés következtében az illető hatóságok az illető születési anyakönyvébe kötelesek átvezetni az optálásra vonatkozó nyilatkozatot. Hasonlóképpen kötelesek átvezetni a felekezeti anyakönyvet vezető egyházi hatóságok is és csak oly anyakönyvi kivonatokat adhatók ki az optáltakról, hol ezen jegyzet már a kivonatokon benne foglaltatik.

Az optálás iránti nyilatkozatok és kérvények a belügyminisztériumhoz terjesztendők fel azon hatóságok részéről, mely hatóságok azt elfogadni jogosultak.

Ezen rendelkezések természetesen nem merítik ki az optálásra vonatkozó tudnivalók egész anyagát, mely kérdésekben a belügyminisztérium esetről-esetre fog intézkedni, illetve a már eddig kiadott rendelkezések, ha azok vissza nem vonattak, továbbra is érvényben maradnak.

Fehér zászló a poliklinikán

A háború alatt és azután 1921-ig Bihar megye volt a legerősebben fertőzött vármegyeje Erdélynek. Emlékeztünk rá, hogy falvak állottak egészségügyi zárlat alatt a vérba j szokatlan elterjedése következtében. Érezhető volt tehát a buzgólkodás, amellyel előbb dr. Grósz Menyhért, később dr. Matei János a poliklinika szervezését propagálták s ez utóbbinak sikerült is a poliklinikát állami költségben létesíteni.

Az első év betegforgalma ijesztő képet adta a vérba j elterjedésének Nagyváradon és Biharban s igazolta G. H. Wellsnek a Felszabadult Világban megjelent jellemzését, hogy a nagyvárosok vérba j oskevények az ország testén.

Összesen huszonháromezer beteg számarányok kedvezőre fordultak egy céltudatos, állandó és kitartó működés eredménye gyanánt. Lassankint csökkent a jelentkező vérba j osok száma s tavaly már csak 870 új esetet jegyez fel a statisztika s az idén elérték azt.

hogy Nagyváradról egy hónap óta egyetlen új vérba j os eset nem jelentkezett a felügyelet alatt álló betegekről

s aki jelentkezett, az vidéki volt, összesen 15. Az eredmény tehát 100 százalékos javulás.

Nem ment ez könnyen. Eddig a vérba j os, aki tudta, hogy kórházba kerül, úgy játszotta ki a gyógyítási kényszeret, hogy magánorvoshoz folyamodott, aki 1-2 szalvarssánnal látensé tette a bajt s a beteg tovább fertőzhetett. Most állandó felügyelet alatt állanak a betegek, így lehetetlen a fertőzés, mert állandóan kell a betegnek magát kezelteni s három havonként újra és újra kényszerítik a gyógyításra. Ahol a legtöbb beteg jelentkezik, egyetlen új fertőzés sem került kezelésre, a jelentkezők régiék, harmadfoku vérba j osok, vagy elhanyagolt esetek.

A betegek jelentkezése örömdetesen mindig megszokottabbá lesz, még a közeli falvak népessége is bejön a poliklinikára, a nagyvárad pedig minden kis gyanús tünetével siet a poliklinikára, ahol dr. Matei Jánossal együtt dr. Bihari és Riennor előzőeken s jóindulattal állnak a betegek rendelkezésére. Az emberek megbárátkoztak ezzel a hasznos és jótékony működési intézménnyel, amely ingyen kezel s ingyen adja a drága szalvarssánt és senkit nem utasít vissza.

A napi kezelések száma 50-100 ma is s eddig 24.000 volt. A kórházak régebben

a poliklinikára küldték a betegeket, most önállóan kezelik. Ma lehetetlen a vérba j elttikolása, a Wassermann napfényre hozza a lappangó vérba j s így a kezelés szükségét is indokolja.

Három orvos három évi munkája után a város és a falu viszonya megváltozva. Ma Nagyváradon nincs új megbetegedés, a fertőzött a falu. A közigazgatás kellő oktatásával, felvilágosításával elérheti a poliklinika, hogy Bihar megyében a világért terjedésének gátat vet s elfojtja a rettenetes bajt. Kevesebb lesz a degenerált ember s lassan kiürülnek a tébolydák. S ha most csak Nagyváradra nézve tűzheti ki a poliklinika a fehér zászlót, hogy nincs új vérba j os beteg, egész Bihar megyére is megérkezhetik a megszabadulás.

Bőrbutor

készen kapható.

Anné kárpitos

Str. Morosini (László V. u.) 3.

Ujra mindenütt kapható

Lisoform

a régi békebeli minőségben.

Nagybani előállítás

Intreprindere Romana Lisoform

Str. General Berthet No. 1.

Nem óras reklám

Idő és óra vásárolhat

Witraelinél

Avram I. u. (Kossuth) u. ca. 5.

Női és férfi szővelek, barcel, flanel, schifon, vásznak stb.

Karácsonyra

ne vásároljon addig, amíg meg nem tekintette a

Horovitz és Mózes

színházi cukorka angro és detali áruházának legdusabban felszerelt csokoládé, Krampus és mindenemmel megegyő nagyraktárát.

Román szentgyörgyi **HEBE** gyógy- és borvíz nagybani egyedárusítása.

Str. Teatrul (Színház-u.) 4.

Telefon interurban: 2-09.
200 leica felméri vásárlásánál 5% árengedmény.

WICHNER
SZÖRMEÁRUHÁZA
17, BUCURARIU-URI-UTCA 4 SZÁM
LEGJABB MODELLEK
OLCSÓ ÁRAK

Aszódi (Sas-palota)
Karácsonyi

cukorka-különlégek a leg'rivebb minőségben megérkeztek. Olcsó árak.

A MASSZÓR.

— Nagyzásos az tessék hátra fordulni! — hang-
a helyén vesztő.

Str. Avram
Levélpapírok
Névjegyek azonnal készülnek

1974-1975: 10/19 (20/19, 11) 8.

Cobalt ékező, kávé, tea, és fahéj-sz-
letek, 6 v. m. boro, likőrös vagy víze-
szészet 62. — Pip-recikkek bazáraruk,
babajavítás, porcelánragasztás

Valasztás az orth. zsidó hitközségben

Szombaton este az orth. izraelita hitközség tagjai ismét két helyen is tartottak népgyűlést. A megkezdett tárgyalások is tovább folytak, azonban a várt eredményt nem sikerült elérni.

Ez volt a helyzet a vasárnapi választások előtt. Vasárnap délelőtt fél 10 óra körül kezdődtek meg a szavazások a polgári fiúiskola rajztermében, két urnánál. Steiner Benjamin és Diósi Lajos voltak a szavazatszedő bizottságok elnökei. A szavazás a délelőtti órákban igen intenzív volt, úgy, hogy délután már alig akadt szavazó. Pontosan fél 5 órakor lezárták a szavazást és felbontották az urnákat.

Összesen 1096 szavazatot adtak le.

A választáson, dacára annak, hogy a pártonkívüliek is tekintélyes számban vannak, hivatalosan csak két párt listájára szavaztak. A „hitközségi (Nussbaum) pártra” és az „Agudisták pártjára”. Mindkét párt listájában tekintélyes számban vannak pártonkívüliek is.

A szavazatok összeolvasása után megállapították választási elnök, hogy teljes egészében a Nussbaum-párt listájára győzött, amelyen azonban igen sok úgynevezett pártonkívüli jelölt is vettek fel.

Fájdalmas eseménye a választásnak, hogy olyan férfiak maradtak ki a képviselőtestületből, akik egy életet szenteltek az orthodox izr. hitközségnek munkát, pénzt, lelkesedést áldoztak a váradi orthodox zsidóság egyetemes érdekéért. Ez olyan veszteség, amelynek igen leverő hatása volna a zsidóságra, ha az új vezetőség nem törekednék arra, hogy az érdemtelenné kibukott férfiak ismét szóhoz jussanak a hitközség vezetésében. Amint azonban értesülünk, a Nussbaum-párt vezetői meg akarják találni a módot arra, hogy a választási eredménynek ezt a súlyos hibáját jótégye.

Megválasztottak egyébként Diósi Lajos 703, Freund Hermann 711, Feldmann Sámuel 693, Friedmann Hermann gyárig. 644, Gutfried Emánuel 644, Gellisz Gyula 725 Klein Dávid fakeresk. 640, Goldhammer Nándor 670, Goldstein Salamon 516, Guttmann Sámuel (Gillányi-u.) 688, Hittler József 782, Kesztenbaum Miksa 660, Kupferstein Rudolf 683, Kohn Dávid pék 656, Lebovits Hugó 700, London I. Jakab 692, Leitner László 1052, Maringer Károly 694, Markovits Kálmán 685, Morgenstern Ferenc 700, Meisner Markus 634, Motzen Samu 601, Mezei József 1059, Mozes Aron 683, Reich József 711, Rothbart A. Ede 692, Rózsa Rezső 683, Rosenberg Emil 688, Spitz Sándor (Nyárfa-u.) 670, Schwartz Jakab fakeresk. 679, Schwartz Hermann (Hentes-u.) 667, Spornát Zsigmond 691, Steiner Benjamin 684, Silberstein Armin (Várkapu-u.) 674, Uran Mihály 665, Weiss Vilmos 687, Leitmann Dezső 583 és Zavislag Adolf 686 szavazattal.

Szavazatot kaptak még: Mandel Béla 256, Fülöp Izák 160, Weiss I. Miksa 369, Rozinger Jakab 272, Berkes Bertalan 217, Threnfeld Jakab 639, Glanczer Abahám 333, Grünwald Armin 373, Hönig Mór 263, Klein Salamon 366, Keller Márton 343, Klein Jakab 363, Leitner Márton 367, Leichtman Mór 371, Rosenberg Henrik 371, Schyarey Hermann term. ker. 381, Stern Miksa 370, Weiser Eizig 396, Kaufmann Márton 289, Ullmann Mór 398, Sternberg Salamon 385, Kohn Dávid bőrös 384, Kohn B. Béla 374, Moskovits Izidor 380, Strasser Ignác 393, Weissberger Lajos 377, Hartmann Sándor 378, Blau Jeremiás 382, Friedmann Fülöp 376, Krausz Zoltán 418, Freund Lajos 382, Feldmann Izidor 381, Zucker József 471, Hittler Sámuel 336, Schwarcz Zsigmond 373, Seidenfroh József 355.

A választás befejezte után a most megválasztott tagokkal kiegészült képviselőtestület elhatározta, hogy 8–10 napon belül megejtse az elnökválasztást. Az új el-

nök természetesen ismét Nussbaum Sámuel lesz.

Beszélgettünk Mittelmann Jakabbal, aki a Nussbaum-párt tekintélyes vezető tagja és a következőket mondotta:

— Azzal, hogy a Nussbaum-párt választó listája győzött és a mi jelöltjeink kerültek be a választmányba, csak az általános hangulat került kifejezésre. De tudjuk mi, hogy a hitközségnek vannak még a megválasztottakon kívül is értékes tagjai, akiknek munkájából a hitközség sok hasznot láthat. A hitközség érdeke pedig mindennél előbbrelvő. Eppen ezért nem tartom kizártnak, hogy a képviselőtestület összeülése után módosítani fogja az alapszabályokat. Tekintettel arra, hogy a hitközség az utolsó húsz évben számban is megszorodott, az volna helyes, ha felemelnék a képviselőtestület tagjainak a létszámát 101-re. Az így bekerülő harminc helyen megfelelő képviselőket kaphatnak azok az értékes elemek is, akik sokat használhatnak a hitközségnek munkájukkal. Természetes, hogy a hitközség békéje alatt a lelkek békéjét akariuk, mert csak a teljes béke vezethet az eredményes munka felé.

Négy millió büntetés vámkihágásért

A sajtó több ízben beszámolt már arról, hogy a nagyszalontai vámnál selyemcsempészség gyanúja miatt folyik az eljárás. Arról van szó, hogy a vámon át illegitim úton nagyobb mennyiségű selyem érkezett be az országba és azt nagyváradi tekintélyes kereskedők hozták forgalomba.

A nyomozás a nagyváradi királyi ügyészség irányítása mellett folyt és a beszerzett adatok alapján a nagyszalontai vámfőnök meghozta az elsőfokú döntést, amely a selyem-ügyben szereplő kilenc egyént — köztük négy előkelő nagyváradi kereskedőt — 4 millió 600 ezer lei vámbírságra ítélte.

Ugyanekkor az ügyet áttette a királyi ügyészséghez, amely a maga részéről folytatja most külön az eljárást.

Az ügyben szereplők remélik, hogy a felebbviteli fórumoknál meg fogják ezt a rendkívül súlyos ítéletet változtatni.

Leégett

a Verő vagonjavító telepházánál milliót meghaladja a kár

A Vámház-utca lakói előtt az Adriamalom pusztulása elevenedett meg vasárnap éjszaka. Most a László-malom közvetlen szomszédságában levő Verő vagonjavító-műhely gyulladt ki éjszaka egy óra körül és borzalmas szép látványt nyújtott a pusztító tűz, amely

éjszaka egy órától reggel hatig tartott, a hatalmas anyagraktár porig leégett.

Hogy keletkezett a tűz?

A tűzoltóság pár pillanatra a tűz kitörése után teljes felszereléssel a helyszínre volt Serac főparancsnok vezetésével. Akkor már az egész telep és autógarázs lángokban állott. A tűzoltóság most is derékas munkát végzett. Rettenetes erőfeszítés után sikerült megmenteni

a telepen levő lakóházakat és a szomszédságban elterülő László-malom hatalmas épületömböjeit.

Már az első villanásban nyilvánvaló volt, hogy a Verő-telepen, — dacára az emberfeletti munkának — nem lehet segíteni. Oly nagy területen tombolt már a tűz, hogy nem is lehetett kettévágni a területet. Mentésről alig lehetett szó. A tűzoltóság minden munkája odairányult, hogy a szomszédos László-malmot és a Verő-telep házait, irodahelyiségeit megmentse.

Még az éjszaka folyamán megállapítást nyert, hogy a tüzet a telep alkalmaszottainak vigyázatlansága okozta. Van a telepen ugyanis egy autógarázs, ahol a cég autói állnak. A garázsban éjszaka fűtenek, hogy a luxus-autó finom motorkészülékét megóvják a nagy hidegtől. Vasárnap este begyújtották a kályhába, de olyan nagy mértékben, hogy a nagy melegtől

felrobbant az autó benzintartója, a garázsban levő olajtartó kanna.

Pár pillanat alatt lángban állt a garázs és az anyagraktár. Az anyagraktárban pedig csupa gyúlékony anyag van felhalmozva. Az egész üzem egy lángoszlop volt.

A kár meghaladja a másfél millió leit. Az anyagraktár teljesen el-

Egy film, mely az egész világot forrongásba hozta.

Keddtől — péntekig

A házasság egészségtana

tudományos film.

Csak felnőtteknek. 18 éven aluliak nem nézhetik meg. — Ezután

Fixi-Faxi (Hal-rom-boy)

2 felvonásos vígjáték.

Előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor. — Mérsékelt emelt helyárak

Az „Apolló” mozgószínházban

pusztult, elégett egy Fiat luxus-autó is.

A helyszínen a rendőrség erős készültséggel tartotta fenn a rendet Barbat kapitány vezetésével. Megjelent a helyszínen hajnali négy órakor Catana rendprefektus is, akinek Serac tüzoltófépáncsnok referált a borzalmas tüzről. A telep biztosítva volt.

Gyilkosság Hegyközsétsarban

Vasárnap éjszaka borzalmas módon meggyilkolták Hegyközsétsar községben Tarpai Lajos nagyváradit kocsi. Tarpai Lajost egyik jóbarátja Vargha Antal hívta meg az esküvőjére. Az esküvőn találkozott Tarpai két régi ellenségével Tóth Sándorral és testvérével Tóth Imrével. A lakodalmas nép sejtette, hogy a házasságok a vig lakodalmi éjszaka ejtik meg a nagy leszámolást. Éj-zaka tizenkét órakor Tóth Imre kihívta a mulatozók közül Tarpait a ház elébe. Kint már várta őket Tóth Sándor, aki a házból kilépő Tarpait egy hatalmas késsel mellbeszurta. Tarpainak a hátán jött ki a hatalmas kés.

Tarpainak a lakodalmas társaság nyújtotta az első segélyt, majd még az éjszaka folyamán szankon Nagyváradra szállították a biharmegyei közkórházba. Tarpait azonnal gondos kezelés alá vetették és már úgy látszott, hogy sikerülni fog megmenteni az életnek. Nicola rendőrkormányzó ki is hallgatta, akinek elmondotta a gyilkosság részleteit. A jegyzőkönyvet alá is írta, de nem sokára kiszervezett.

Tarpai orvosai szerint, ilyen borzalmas sebbel már régen nem került ember kórházba. Nagy-on valószínű, hogy nem is késsel, hanem kaszával ejtették a halált okozó sebet Tarpain. A hegyközsétsári csendőrség Tóth Imrét és Tóth Sándort letartóztatta.

Szilveszteri ólom

Szilveszterről békeévek boldogan derűs idején még csak várt a jámbor halandó valamit. Ő istenem, nem gondolt sokra, nem sorsfordulatok izgatták, hiszen egyenes úton és ki-mért tempóval poroszlalt az élet szekere. A hivatalnok teltett Raymond professzorral s az összes Phytiaikon, akik utólagosan mindig oly jól tudtak az elmúlt év eseményeit — és Szilveszterkor már pontosan megtudta mondani, hogy mikor szerzi be például a nyaralásra szükségességeket. Tudta, hogy az „elviselhetetlen drágaság” miatt március 1-én holtbizonyosan kiutalja a kormány a fizetési többletet és előre kiszámította precíz, fillérvnyi pontossággal, hogy élete alkonyatán a kis kereset házikóban mennyi havi jövedelemmel éldegél el szépecskén.

Ez az előrelátás azért nem veszt el teljesen, mert hiszen például ma is megtudja mondani, minden hivatalnok, minden gondolkodás nélkül, hogy maradjunk a fenti példánál, például azt, hogy nyaralni nem megy emián sem. Sőt ez a phytiai ósziön még jobban kifejlődött benne, csak méltóztatnék megkérdezni akarmelyiket, hany rubát fog csinálni a jövő esztendőben. Mindjárt kész a tökéletes felelettel: egyet sem. Ezsz feleslegessé vált szerény lányos otthonokban például az ólomöntés is.

Az ólomöntés — ha talán nem ismerne valaki ezt a kabalisztikus szilveszteri játékot — abból áll, hogy Szilveszter éj-zakáján folyékony ólmot hideg vízbe borítanak. Az ólom szétan valamelyes alakot vesz fel. Szokása volt például katona-alakot öltetni. Ilyenkor abban az esztendőben az a főhadnagy, aki oly gyakran promenadozott a muskattis ablak alatt, kéroként állított be a házba. Utóvégre a királynak is van szíve és elméje, hogy csak félkauciót kap a tiszt ur. Harmincezer koronát. Harmincezer koronát! Szolid polgári tőke. De kinek van ma harmincezer koronának megfelelő másfél milliója? Aztán a csepegő ólom, ni milyen érdekes, könyv alakjára formáodik. Éjha, a könyvvel. Sebaj. Az is ember. Jó fixe van és nyugodt állás.

Az ólmot is megbabonázta az idő. Próbálnád formázni, a csöpp megmakacsodik, csöppre-csöpp hull. Hólyag lesz belőle. Ő jaj, hólyag lett a kéro, aki szemérmes zavarban a lányos házhoz bealít. Vagy talán azt a golyót jelenti, mely ott senyved az egykori vőlegény szívében a hianovai hantok alatt. Vagy a fődgolyóhízt

elképezi talán, ezt a csodálatos kerekseget, melyen annyi ember él s amelyen ma annyi sok nem talál oltobont.

(bl)

Skárlatjárvány a megyében

Hétfő délelőtt tartotta a megyei közgazgatási bizottság rendes havi ülését. A főjegyző jelentése után dr. Kassay főorvos beszámolt a múlt hónap egészségügyi helyzetéről. A megyében különösen a skárlatjárvány terjed és ebben nagy része van a közlekedési eszközök hiányának. Nagy baj, hogy az orvosoknak nincs megfelelő lakásuk. Tény azonban, hogy Bihar megyében jóval kevesebb a járványos megbetegedés, mint a többi vármegyékben.

Hasas Sándor megyei főállatorvos jelentésében elmondja, hogy az elmúlt hónapban az állat- és a húsexport különösen intenzív volt. A biharpüspöki vámon 787 ökröt, 23 tehenet és 8 bivalyt, 108.000 kgr. lóhúst, 230.000 kgr. marhahúst és 688 kgr. konzervet exportáltak. A szalontai vámponton 143 ökröt, 4 tehenet, 20 bivalyt, 34.660 kgr. marhahúst, 1064 kgr. füstölt sertéshúst és 399 kgr. szalámit, az érmihályfalvai vámon pedig 45.375 kgr. marhahúst exportáltak külföldre.

November 22-én megalakult a megyei állattenyésztési bizottság, amely most ki-egészíti organizációját. A jövő év márciusában Nagyváradon tenyészbika-kiallást és vásárt rendeznek.

Gramma agrártanácsos jelentésében bemutatja az őszi vetés statisztikáját. Összesen 191.400 katasztrális holdat vetettek be, tehát éppen százezer holddal többet, mint a múlt évben.

A földosztás munkája is halad. Eddig tizenegy községben 8524 hold földet osztottak szét véglegesen.

Az ugynevezett obsteát termelőszövetkezetet eddig tíz községben megalakították. 1246 tag 6229 hold földet kapott. Még

Írógépek:
Royal amerikai írógép
Torpedó, Titanla,
Mercedes, Arika,
Record, Stöwee,
Urania

Telefon: 11-45

stb. raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

Számoló
és kopírozó gépek
Goldstein írógép

szaküzletében nagy javító mthely
Oradea-Mare Str. Avram I. 5

15 község kap így bérbe 6000 hold földet.

Hodár prefektus kéri az agrártanácsost, gondoskodjon arról, hogy a nagyváradit köztisztviselők megfelelő helyen kapjanak földet és házhelyet.

Az államépítészeti hivatal vezetőjének jelentése után

dr. Caba Agoston tanfelügyelő a közoktatás menetéről tessz jelentést. Még 160 községi iskolát kell építeni. Erre a célra a kisajátított erdőkből kapnak fát és minden iskolára 40-60 ezer lei segélyt. Természetesen csak így is a lakóköz támogatásával lehet felépíteni az iskolákat. A minisztérium megfelelően gondoskodik tanítókról. Legutóbb 105 regátbéli tanítót helyeztek Biharba és 465 iskolában tanítanak zavar-talanul.

A rendes adminisztrációs ügyek letárgyalása után ért véget az ülés.

UJDONSÁGOK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Strada Printul Carol (voit Szilágyi Dezső-utca) 6.

Főszerkesztő: Hegedűs Nándor

Felölös szerkesztő: Marót Sándor

Kiadótulajdonos: Sonnenfeld Adolf Részvénytársaság

Telefon: 38.

Előfizetési díj helyben egész évre 480 lei, félévte 240 lei, negyedévre 120 lei, egy hóra 40 lei; vidéken egész évre 600 lei, félévte 300 lei, negyedévre 150 lei, egy hóra 50 lei.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal és a Hegedűs Hírlapiroda. (Telefon 13-01.)

* **LAPUNK legközelebbi száma Ujév-ünnep miatt csütörtökön, a rendes időben jelenik meg.**

* **A Nagyvárad új rovatcímerei.** A most meginduló új esztendővel friss és artistikus külsőben jelenik meg a Nagyvárad. Más és finom kontúrú fejrakozat kapott a Nagyvárad, minthogy lapunk rovatcímkeit is kicseréltük modernebb és tetszősebb rajzokkal. A pompás, művészi munka Morvay András biztos ceruzája alól került ki.

* **Megválasztotta az Ügyvédi Kamara a vizsgálóbizottság tagjait.** Vasárnap választotta meg az Ügyvédi Kamara azt a két rendes és két pótaggot, akik az ügyvédvizsgáztató bizottságban képviselik a kamarát. Rendes tagnak megválasztották dr. Ney Pált 101 és dr. Kiss Dömét 64 szavazattal. Pótagok lettek dr. Kocsán János 64 és dr. Lazar Aurél 37 szavazattal. Legtöbb szavazatot kapott még dr. Zigre Miklós, akire 35, dr. Turla, akire 32 és dr. Pelle János, akire 19 tag szavazott.

* **Lestyan festőművész kiállítása.** Lestyan Béla festőművész ma délelőtt 11 órakor nyitja meg legújabb műveinek kiállítását Kornweisz képkeretező mester fő-utcai üzletében. A kiváló festőművész évek óta nem rendezett tárlatot, a mostani kiállítása meglepően gazdag és nagy fejlő-

„DORIAN” FILMSZÍNHÁZ

Ma, kedden utoljára fél 4 és fő 6 órák kezdettel

Lubinszky Tibor, Lili és Manci fellép

Az új műsor klemelkedőbb számai:

1. Hamupipőke
2. Bizonyítvány
3. Cselédmizéria
4. A szerencsenyek
5. Korpászás a III. emeleten
6. Képek az élelemből.

Helyárak: 25, 20 és 15-50 lei.

dést mutat. Lestván Béla kiállítására felhívjuk a műértő közönség figyelmét.

* **Konrád Béla dr és Szilas Izidor dr Bukarestben.** A nyilvánossági jogától megfosztott zsidó liceum igazgatósága és a nagyváradai neolog izraelita hitközség nevében dr Konrád Béla hitközségi elnök és dr Szilas iskolaigazgató tegnap Bukarestbe utaztak, hogy a közoktatásügyi minisztertől kérjék az iskola nyilvánossági jogának visszaadását. A kolozsvári lapoknak arra a hírére vonatkozólag, mely szerint a közoktatásügyi kormány csak dr Kecskeméti Lipót főrabbinak az országból való eltávolítása árán adná vissza az iskola nyilvánossági jogát — a neolog hitközség nem tud semmit. Sem a hitközség vezetőségét, sem a zsidó liceum igazgatóságát sem a kormány, de semmiféle tanügyi hatóság erről nem értesítette. De mindenki lehetetlennek és a legnagyobb képtelenségnek tartja ezt a hirt. A küldetés ezt a merőben illetéktelen helyről felszívódó kérdést még csak szóba sem hozza a miniszter előtt.

* **Elöléptetések a városnál** címen megírt vasárnapi számunkban a városnál történt újabb kinevezéseket. A cikkünk egynekemly része még az alábbi helyreigazításra szorult: Dr Borbély Dezső közlegyakornokot II. od. aljegyzővé. Beczky Ottó számvevőszéki számtisztet számvevővé a IX. 2. fizetési osztályba nevezték ki s nem áthelyezésről volt szó; Neteu Vasile számtisztet véglegesítve lett állásában a XI. 3. fiz. osztályban; Szilágyi Gábor és Literat Aurél alszámvévők névzetet kaptak ki a X. 3. fizetési osztályba. A régi tisztviselőknek fentiek közül magasabb fizetési osztályhoz van joguk, ezek csak szervezeti osztályosok.

* **Karneval hercege** csak a farsang első bálját várja meg, aztán január 3-án vonatra ül és Nagyváradra utazik, hogy jelen lehessen a január 5-iki és a nizzai bálokkal egy nívón álló NAC-bálon. A herceg jelenléte szükségessé tette, hogy a bál rendezése felkerje a hölgyeket, hogy estélyi ruhában jelenjenek meg, az urakat pedig, hogy frakkot, vagy legalább is szmokingot öltsenek. A bált megelőző műsor egészen bizonyosan megnyeri Karneval herceg tetszését, mert Tompa Béla és a többi szereplők minden viszonylatban a tökéletes művészetet reprezentálják. Signore Eduardo Mussolini méltó fogadtatásra a bál rendezése nagyarányú előkészületeket tesz. A táncosok a zenét az Elite-kávéház szalon-zenekara fogja szolgáltatni.

* **Eljegyzés.** Gerő Etta és Mandel József jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* **Elmarad Bellák Dezső hangversenye.** Bellák Dezső rokkant színész felségelvezése hirdetett hangverseny egyelőre elmarad, mert Bellák Dezső súlyosan megbetegedett és kórházi ápolásra Budapestre utazott.

* **A nagyváradai könyvnyomdások** Gutenberg Dalköre tegnap délután igen nívós műsoros délutánt rendezett a Kath. Körben. A hatalmas természet intelligens közönség töltötte meg, amely lelkesen ünnepelte a szereplőket, akik jóval többet nyújtottak a közönségnek, mint az átlagos műkedvelők szoktak. A pompás műsort Friedmann Arnold rövid, tartalmas beszéddel vezette be, majd a dalkör adott elő szép összhanggal egy műdalt, melyet Ritókh István karnagy vezényelt ismert precizitásával. Fleisz Elek tenorja nagyszorúan érvényesült egy operai részletben. Berinde Gusztáv szavalata őszinte sikert aratott. A nagyszerű verset dr Bérczi Endre írta ez alkalomra. Fleisz Eleknek kellemes élvezetet nyújtott énekudásával. Ritókh István karnagy sikerült szerzeményeit adta elő nagyon szépen. Anné Odón csillogtatta meg ezután mely baritonját egy pompás szólóban, amellyel a publikumot egyenesen frapírozta. A dalkör Petőfi Feltámadást a tenger c. műdalt adta elő ezután nagy hatással. A dalkör minden tagja nagy fegyelmességet mutatott a műdal előadásánál. Kovács Mihály, Haláti Bőske, Anné Odón és Fleisz Elek egy

ügyes bohózatot adtak elő nagy rátermettséggel, sok humorral, állandó derűltséggel tartva a közönséget, amely hosszas tapsal jutalmazta előadásukat. Puskás Irénke bájos közvetlenséggel egy kedves monológot adott elő. Haláti Margitka és Sarkadi István azután groteszk táncot mutattak be, melyet a közönség kíváncsiságára meg kellett ismételnök. Antalfi Margit táncutánról illeti az elismerés e kedves tánc betanítását, a zongorakísértét pedig Szabados Vilnát. A dalkör éneke fejezte be az élvezetes műsort. Friedmann Arnold szellemesen kommentált és a publikumot állandó derűltségben tartotta.

* **Színház** rovatunk lapunk 19-ik oldalán található.

* **Csökkent az ingatlanforgalom** című legutóbbi megjelent cikkünkbe hiba csúszott be, amelyet a következőkben helyesbítettünk: Özv. Székely Gvuláné eladó Kosztai János és neje Honigberger Erzsébet nevű Temető-utca 4. sz. ház 200.000 lei.

* **Gyászrovat.** Demeter István asztalos-iparos neje szül. Szolnoky Franciska 23 éves korában elhunyt. Temetése ma kedden délután fél 4 órakor megy végbe Huszár-utca 21. számú gyászházolt.

* **Az utazó-bál** lesz a szezon legfényesebb és legmeglepőbb mulatsága. A rendezőség, melynek élén a helybeli kereskedővilág legagilisabb reprezentánsai vannak, olyan pompás műsort állítanak össze, mely messze ki fog emelkedni a sablonos mulatságok műsorából. Az Utazó-bál január 12-én lesz a Kereskedelmi Csarnokban, de a meghívók szétküldését már most megkezdjük. A részletes műsort legközelebb közöljük.

* **Vászonneműk, damasztárak, schiffonok** nagy választékban Rimanóczy utcán Kertész Reklam női divat, szövet üzletében szerezhetők be. Az árak olcsóbbak, mint bárhol. Tisztviselőknek árkedvezmény!

* **Társas kirándulás Palesztinába.** Társaság alakult Nagyváradon azon célból, hogy egy tavaszi palesztinai társas kirándulást megszervezzék és lebonyolítsanak. A kirándulás 1924 tavaszán lesz. A társaság látja el utasait kellő vezetéssel és rituális élelmézzel, egy hajón, mint Palesztinában. A helybeli orth. izr. hitközség fő-rabbija, Fuchs Benjámin ur felügyelete alatt. Az utitárs: Constanza, Konstantinápoly, Haifa, Emek Jisraeli coloniák, Jordán, Holttenger, Jeruzsálem, Tel-Aviv, Jaffa és a Jaffa körül elterülő összes coloniák. Mindazok, akiket a kirándulás egyes részletei érdekelnek, forduljanak prospektusért Haderech Birou de Transporturi-Oradea-Mare, Piata Unirii 16.

* **FELHIVOM** a munkások, iparosok, tisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak figyelmét, hogy fogászati műtermemben egy oly házagpótló újítást hoztam be, amely alkalmat nyújt úgy időben, mint kedvező fizetési feltételekben fogaim rendbehozatalára, ugyanis munka-idej után déli 12-2 és este 6-8 óráig külön célra fogászati rendeltetést tartok, ahol foghúzás, tömés, arany- és műarany fogakat kedvezményes árak mellett készítek. Heti és havi részletfizetésre is a legelőkelőbb munkái végzi Horváth Ernő dentist, Str. Teatrului (Színház-utca) 4. szám.

* **Lestván Béla** képiállítására január hó 1-től 12-ig Kornweisz-nál, Moskovits-palota.

* **Elveszett** tegnap délután a Bémer-tértől a Nagyváradai Napló-nyomdáig vezető úton egy szimplafedelű zsebóra. A becsületes megtaláló illó jutalomban részesül, ha a Nagyváradai Napló nyomdájában (Rákóczi-ut 18.) átadja.

* **Diszített borkalap, 150 lei** a „Ritában.”

* **Értesítés.** Van szerencsénk hitközségünk tisztelt tagjainak tudomására hozni, hogy a zárda-utcai templom-udvaron a rabbinátusi Bédin szobában mindennap a vágatási időben, tehát délelőtt és délután egy dajén mindig a hitk. tagok részére ren-

delkezésükre áll. Kérjük a hitk. tisztelt tagjait, hogy mindenféle rituális ügyeket a hivatalos órák alatt csak a rabbinátusi Bédin-szobában és nem a dajénok privát lakásán sziveskedjenek elintéztetni. Az orth. izr. hitk. elnöksége.

* **Deák-hál Erőműhelyiálván.** Az erőműhelyiálva középiskolai tanulók Kádár Béla állami iskolai igazgató vezetésével úgy anyagilag, mint erkölcsileg jól sikerült kabare-estélyt rendeztek a szegény állami iskolai tanulók felruházása javára. 38 szegény gyermek kapott a tisztá bevételből ruhaneműt. A kabare-számok vegyesen román és magyar nyelvűek voltak. Különösen jól szerepeltek Kathona József VII. o. t., Salamon Terézia V. o. t., Pollák Olga IV. o. t., Pollák Lili IV. o. t., Schöndfeld Anna III. o. t., Parkas László V. o. t., Pollner Sándor IV. o. t., Polner Anna II. o. t. Megemelt való ügyes mozdulatokkal adott elő egy kuplét Salamon Klárka IV. o. elemi iskolai tanuló, kinék terjedelmes hangja, közvetlen előadó képessége mindenkit meglepett. A többi szereplők is igyekeztek a legjobb tudással játszani. Bevételei voltak árúból 2000 lei. Felülfizetésekből 1000 lei, konfetti és szépségversenyből 3150 lei, összesen 6150 lei. Kiadás 2545 lei volt. Tiszta bevétel 3605 lei. Ebből 1000 lei az „Emilneson” önképzőkör pénztárába fizetett be, 2605 leiből ruhanemű vásároltatott s kiosztatott. A nemes szívű felülfizetők fogadják a rendezőség hála köszönetét. Ez uton kell köszönetet mondani Wallner Ferenc és Peroni Gabriella állami tanítóknak is, akik a szerepek betanítása körül szereztek nagy érdemeiket s biztosították az erkölcsi sikert.

* **BLUM** harisnyái a **LEGJOBBAK!**

* **Filet-csipek,** festett gobelinék előnyös áron kaphatók. Gárdos és Reinherz kézimunka szalonjában, Lakatos-utca 8.

MOZI

— **Már csak két napig, kedden és szerdán** látható a Dorian Filmstúdióban a „Montmartre grófnője” című szenzációs Dorian-sláger első része, amelyet Joe May rendezett és amelynek főszerepeit Mia May és Emil Jannings alakítják csodálatos művészettel. Az előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor.

— **A házasság egészségtana** az Apolló moziban keddtől péntekig. Az egészség alapja minden boldog házasságnak. Csakis szellemileg és testileg egészséges emberek házastársi viszonyából várható az egészséges utódok, akik viszont a maguk részéről a házasság meglegedett boldogságát támogatásnak és erősítik. Az Apolló legújabb filmjének az a célja, hogy a tudománynak ezt a fiatal ágát, mely a népek, a faj és az egész emberiség megerősítésére és fejlesztésére nézve óriási horderejű, tovább terjeszse, tanításait és alapelveit közölgajdonná tegye, fellebbentse a titkosságnak és titkokzatosságnak azt a takaróját, mely erre a legtermészetesebb életfolyamatra van borítva és világosságot, valamint igazságot akar deríteni a neki életre. Ezt a fívet azok tekintsék meg, akik a szexuális fogamzás magasztosságáról kívánnak felvilágosodást szerezni, akiket népünk utódainak java és kára érdekel. Maradjanak azonban távol a buják, mert tisztátalan gondolatok megfosztják ezt a művet magasztos eszméjétől és bemocskolják azt. A film alkotója először is a házassági hivatalba visz bennünket, ahol a házassulandókat házassági képességeikre nézve orvosilag megvizsgálják és tanácsokkal látják el esetleges babonaságok helytelenségéről győzik meg őket és felvilágosítják a jegyeseket mindazokról a követelményekről, amelyek a helyes irányba fejlődő házasságnak alapját képezik. Látjuk például, hogy az orvos lebeszéli a tüdőbeteg menyasszonyt az azonnali házasság megkötéséről, de meg is mutatja neki azt az utat, amelyen gyógyulást lelhet, hogy azután gyógyultan és megerősödve lépjen házasságába és így képes legyen életképes gyermekeket világra hozni. A szerző a törvénytíktott

magzatelhajtás kérdését is érinti, mely nemcsak törvényellenes és súlyos börtönbüntetést von maga után, de illetékellen és iskolázatlan kéz által végrehajtva, a női szervek legsúlyosabb sérüléseit vonja maga után és már igen sok virágzó nő halálának vált okozójává. De nem szabad elfeledni azokat a következményeket sem, melyek ésszerűtlen, helyesebben lelkiismeretlen házasságokból származnak. Az orvosi kórházban végzett körsétán látjuk a lelkiismeretlen szülők származásaihoz, akik betegen csakis beteg gyermekeket adhatnak a világnak. Nyomorék gyermekek tömege, akiknek ágyai mellett elhaladunk, súlyosan tudóveszes gyermekek, akik ezt a lappangó betegséget beteg szülők örökségeként hozták a világra, mind csak azt igazolják, hogy a házasság egészségének legfontosabb ismeretei a nép széles rétegeiben egyrészt igen kevéssé találhatók, másrészt azt mutatják, hogy milyen fontos ezen a téren a felvilágosító munka. A gyermekszoba az a terület, ahol a legvadabb babona és maradiság uralkodik, aminek természetesen szomorúak a következményei. Dacára annak, hogy öntelődő propagandát fejtene ki és vannak olyan helyek, ahol anyákat tanácsokkal látnak el, csecsemőgondozók pedig mindenütt működnek, még mindig ezerszámra pusztulnak el gyermekek az anyák tudatlansága miatt, bár tagadhatatlan.

hogy a viszonyok jelentékenyen javultak. Itt is felvilágosítónak nyúl a kérdéshez a szerző. Bevezeti az anyát a kisgyermek szobába, megmutatja a helyes és a hibás csecsemőgondozást, boncolja és részletezi a csecsemő helyes táplálását, valamint tápszer- és alvásszükségletét, stb. Amit szóval nem lehet elérni, azt a szemléltető oktatással akarja tanítani. Végül tárgyalja a film a terhesség lefolyását, a terhesség egészségtanát és a szülés lefolyását. Az élet egyetlen megnyilvánulása sem olyan ismeretlen az ember előtt, mint a saját teremtménye és az életbevaló belépésének ténye. Világosságot teremteni ebben a kérdésben a film érdeme. Aki ezt a filmet figyelmelemmel kíséri, arra nézve az a tudomány mai állása lehetővé teszi — meg van oldva, az Terenzius római költővel kiálthat fel: Homo sum, nihil humani a me alienum puto. — En ember vagyok, emberi előttem semmi sem ismeretlen. A szenzációs film után egy 2 felvonásos egészen új vigjáték is színre kerül.

— Lubinszky Tibor, Lili és Mancsi ma, kedden utoljára lépnek fel a Vigadó Mozdonszínházban. Tréfás jelenetek, kedves boházatok, tánc és énekszámok szerepelnek a műsoron. Az előadások fél 4 és fél 6 órakor kezdődnek. Helyárak 25, 20 és 15.50 lei

Eredményre vezetett a nyomozás a csongrádi bombabetetésben

Simkó volt a bombavető, egy tényleges főhadnagy a főbűjtő

Budapestről jelentik: A csongrádi bombamerénylet ügyében a nyomozás eredményre vezetett. A nyomozást teljesen befejezték és valamennyi tettet letartóztatták és csendőrfedezettel szállították be őket az ügyészégre fogházba. A bombát dobó főtettes Simkó László 22 éves gazdálkodó az értelmi szerző Piroksa János tényleges főhadnagy, egyébként festőművész, akit a szegedi vegyesdandár parancsnokság hozzájárulásával szintén letartózt

tattak. A bűncselekményben ezenkívül részesek: Zubek Mihály felfüggesztett tanító, Kaszfi Sándor, Sági-Rokus földműves, Piroksa György kereskedő. Bölönyi Miklós foglalkozás nélküli egyén, aki Simkó Lászlót a bombadobásra kioktatta. Az egyik gyanúsítottak vallomása alapján a nyomozó hatóságok házkutatást tartottak és nagyobb mennyiségű robbanó anyagot és patrót találtak.

A Csillagbörtönbe szállították a bombavetőket

Szegedről jelentik: A csongrádi bombavetőket Szegedre a Csillagbörtönbe szállították. A letartóztatottak között van Fülöp Andor volt hadnagy is, Simkó beismerte, hogy a kézigrátnát ő dobta a bálterembe. A gránátot Piroksa főhadnagy a káskáról hozták és Bölönyi adta a hétszáz gram súlyú gránátot, melyben 250 gram

ekrazit volt.

Megállapították, hogy a bűntényre már néhány hét előtt készültek és a kereskedők mulatsága ellen akartak merényletet elkövetni. A bomba azonban akkor nem robbant föl. Ezt a bombát a rendőrség ártalmatlannak találta.

TÓZSDE

Zürich, december 31. Zárlat. Berlin 10 0-a 135, Newyork 572, London 2481, Páris 2935, Prága 1667 fél, Bukarest 297 fél, Bécs 0.0080 háromn., Budapest 0.0305.

Bukarest, december 31. Zárlat. Devizák: Páris 995, London 843, Newyork 194 háromn., Róma 845, Zürich 3410, Bécs 27 háromn., Prága 570, Budapest 110.

Valuták: Font 840—850, frank 1020—1030, svájci 34—35, lira 880—895 dinár 210—220, dollár 195—196 fél, osztrák 28—29, magyar 60—65, szokol 550—560.

Zürich, december 31. Zárlat. Berlin 10 0-a 131, Amsterdam 217 fél, Newyork 572 egyén, London 2482, Páris 2930, Berlin 2475, Prága 1667 fél, Budapest 0.0305, Belgrád 645, Bukarest 297 fél, Bécs 0.0081 fél.

Budapest, december 31. A hétfői értékpapírpia zárlatai: Angol-Magy. 80, Hazai b. 220, Agrár. 60, Magy. H. 540, Leszáml. 94, Olasz. 26, Osztr. H. 163, Salgó 577, Rima 108, Közuti 30, Déli 99, Államv. 420 Földhitelb. 47, Hermes 275, Ingatlanb. 78, Forgalmib. 300, Keresk. H. 38, Mercur 23, Keresk. b. 1205, Belv. tak. 36 fél, Egy. Bpest főv. 205, Magy. Ált. T.

140, Pesti Hazai Első 3600, Borsod-Misk. 92, Concordia 76, Első bp. gőz 78, Gizella 45, Hungária gőzn. 84, Viktória 178, Beocsini 975, Borsodi szén 120, Szászvári 335, Kohó 760, Drasche 330, Magnezit 2700, M. Ált. közén 2280, Ujlaki 250, Uriányi 735, Globus 47, Koburg 46, Csáky 24, Ganz-gépgy. —, Feovver 1150, Ganz-Danub. 4325, Ganz-Vill. 1925, Györffy-Wolf 140, Hoffher 183, Láng 135, Lipták 16.750, Rössemann 50, Schlick 96, Schuller 36, Teudloff 100, Wörner 20 fél, Osztr. légsz. 700, Baróti szesz 11, Boni 81, Danica 100, Izzó 710, Papiripar 44, Flóra 169, Hungária műtr. 176, Karton 88, Klotild 1021, Cukoripar 2750, Österm. 208, Ruggvanta 115, Vasuti forg. 330, Marosv. petr. 85, Mezőg. ipar 498, Océan 37 fél, Olajipar 72, Póbus 40, Villányi p. 55, Zagryva-pálf. 49, Ált. fp. (Mercur) 11, Egy. fa 21, Gurtmann 665, Lignum-Tröst 110, Malomsoky 13, Neuschloss-Lichtig 7750, Uj Ofa 505, Rézbányai 112, Szlavona 76, Union d. Usines 1800, Zabolai 118, Zenta és rosk. 172, Adria 490, Atlantica 42, Trust 99.

* A „Ghidul” Nagyvárad város kalauza, című és telefonkönyve minden könyvkereskedésben kapható.

Nyílttár

Str. Precu-utca 13 szám alatt 1924. évi január hó 3 ikán (csütörtökön) d. n. 1 órától kezdve butorok, felszerelések, ágyneműk és ruháimuk fognak elvándorozni.

T. megrendelőimnek, vevőimnek és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Fazekas Lajos,
finom sülté tulajdonos.

T. vevőim, jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNOK

Baráthy Béla,
hentes és mészáros.

T. vevőim, jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Dancse János,
kenyér-sülté tulajdonos, Kolozsvári-utca.

Jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNOK

iff. Baráthy Gyula
hentes és mészáros Csengeri-utca 21.

Tisztelt vendégeimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNOK

Krajcsik István
a Katholikus Kör vendéglőjének bérője.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN
Berecz József, mészáros.

T. megrendelőimnek, ismerőseimnek és jóbarátainak
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNUNK.

Spišer Benjámín és Fia
asztalos mesterek.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Összes vevőim, jóbarátainak és ismerőseimnek
Bodnár Gyula,
börkereskedő, Str. Avram Ianku 5.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

minden ismerős házainak
Andrassyné, masszírozónő.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁNOK

megrendelőimnek és jóbarátainak
Czafalvay József,
mázoló mester, Str. St. Ladislau Körözs-u.) 9.

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

elektrotechnikai vállalat, Oradea-Mare, Piața Uniri
No 7. (Szent László-tér 7.)

BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

t. vevőimnek
Vitrael Vilmos.

T. megrendelőimnek, vevőimnek és jóbarátainak
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Dengelegi Armin,
bédagos és vízvezetési szakiparos
Kolozsvári-utca.

T. vendégeimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Menning Sándor,
borbély és fodrász, Kolozsvári-utca.

T. megrendelőimnek, vevőimnek és jóbarátainak
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Kovács József,
kártyos mester, Deák Ferenc-utca 1. sz.

T. vendégeimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Prohánka József,
borbély és fodrász, Színház-utca.

T. vevőimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Káway Béla,
„Derby” cipőgyár üzletvezetője, Kossuth-utca.

T. helybeli és vidéki vevőimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVÁN

Jikobovics Sándor,
börkereskedő, Kolozsvári-u. 46. sz.

Vendégeinek, ismerőseinek és jóbarátainak
BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
Kain és Bórány
 a „Bihorul” (Lloyd) kávéház tulajdonosai.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 Üzleteinek, ismerőseinek és jóbarátainak
Pacsei és Czitrom
 uri-szabók

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 Üzleteinek, ismerőseinek és jóbarátainak
Dengelegi Lajos
 asztalos.

Megrendelőimnek és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Szabó József
 cipész mester, Szőlős-utca 4.

Igen tisztelt ügyfeleink, barátaink és ismerőseink
BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
Deutsch és Fia
 futáriróddája, Palace-kávéház.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 tisztelt vevőinek és ismerőseinek
Szendrey György
 hentes és mészáros.

T. vendégeinek és jóbarátainak
BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
Stepper utódai Rauscher és Rakits

Tisztelt vendégeimnek ezután is
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Weisz Jenő
 Minerva kávé.

Tisztelt vendégeimnek, jóbarátainak
 és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Weitzer Max
 „Palace” étterem tulajdonosa.

Tisztelt vendégeink, jóbarátaink és ismerőseink
BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
Rosenberg Dezső
 a „Palace” étterem főpincére.

Tisztelt vendégeimnek, jóbarátainak
 és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Marci
 a „Palace” kávéház főpincére

BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
 tisztelt vendégeimnek, ismerőseimnek
 és jóbarátainak
Rein Jenő
 az „Elite” kávéház tulajdonosa

Tisztelt vendégeink és jóbarátaink ezután is
BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
Ozipóth Ferenc
 a „Principele Carol (volt Kispipa)
 étterem tulajdonosa.

Tisztelt megrendelőimnek és ismerőseimnek ezután
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Borgos Sámuel
 vegyi ruha tisztító.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 vevőinek, ismerőseinek jóbarátainak
Havas és Grünfeld
 posztókereskedők, Str. Vulcan (Nagy Sándor-u.) 4.

Mindazoknak, kik általam házat és lakást kaptak
 ezután kívánok
BOLDOG UJÉVET
Weisz Gizi
 közvetítő irodája, Str. Tipograf (Nyomda-utca) 4.

BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
 megrendelőimnek, vevőimnek és ismerőseimnek
Steiner Victor
 finom sültöde

T. megrendelőimnek és ismerőseimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Hagymási Fülöp
 vill. felszerelési vállalkozó

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 tisztelt vendégeink
Borzon Sándor
 Rimánóczy vendéglős.

Tisztelt vendégeimnek
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Borzon Sándor
 a „Regina Maria” (volt Széchenyi)
 étterem tulajdonosa.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 összes vendégeink és ismerőseink
ösv. Fikler Antalné
 a „Rózsabokor” étterem tulajdonosa.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 t. vendégeink, rokonaink és ismerőseink
Vajda és Kohn
 a „Palace” kávéház és szálloda tulajdonosai.

Igen tisztelt vevőinknek és pártfogóinknak ezután

BOLDOG UJÉVET
„LA CARREVAL”
Goldstein & Co. Oradea-Mare.

T. vevőimnek, ismerőseimnek és barátainak
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Tóth Sándor
 hentes és csmegekereskedő.

Tisztelt vendégeimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek ezután is
BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
Schweitzer Adolf
 az „Ulpiu” (volt Emke) kávéház tulajdonosa.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 vendégeink, ismerőseink és jóbarátainak
Rosenfeld Márton
 az „Uj Világ” kávéház tulajdonosa.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 az összes megrendelőinek
Schwartz és Rosenfeld
 férfi szabók.

BOLDOG UJ ÉVET KIVANOK
 tisztelt vevőimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek
Hartmann Sándor
 mészáros és hentes.

BOLDOG UJ ÉVET KIVAN
 tisztelt vevőinek, jóbarátainak és ismerőseinek
Beck és Benjámín.

Legtöbbet is

Delavare 6or

kimérését ismét megkezdtem,
 literenként 16 lei.

GOLDFEDER JÓZSEF
 Piata Regina Maria — (volt Bémer-tér)

PAULINY L. LILI

angol és francia nődivat salonja és varrodája

Specialitás:
 Estélyi és alkalmi tolették

NAGYVARAD, PAVEL-U. 19.

NŐI KABATOK

ruhák, blúzok, pongyolák
 és női kalapok legújabb
 sabban

HEVESI

Párisi divatruházában,
 Str. Nic. Iorga (Zöldfa-u.)

BUTOR
 különlegességeink
 minden kivitelben
ÉRKEZTEK
 Walkerstein Fernac utódai
DANIBERG
 és **WALDNER**
 Nic. Iorga (Zöldfa-u.) 19.
 Alapítva 1861-ben

Olcsó elárusítás!

Tekintettel arra, hogy az olcsóbb díszítványokat ki-
 adtuk, melyek

Újévi ajándékoknak

rendkívül alkalmasak szép tár-
 gyak **50 leltől** kezdve
 már kaphatók

Sternberg I.

ORADEA-MARE Piața Unirii Kishidő
 Telefon: 13-45. Telefon: 18-45.

ÁRJEGYZÉK

BIRÓ LÁSZLÓ
 diákegyenruha
 és uri divatszabó

üzletéből

Al. püva 1899

Kérlek tőlem egy színen, iskolák előírása szerint tartós szövettől
 Diákegyenruha . . . . . Lei 920-tól feljebb
 Eleges uri öltönyt fél gyapjú keveréssel Lei 1730-tól 1860-ig
 Különleges színekben gyapjú anyagból Lei 2070-től 2200-ig
 Általános szabály és szabások már . . . Lei 1680-tól feljebb
 Valódi angol anyagból minden elfogadható ában felszár-
 szerinti livellben mindig a legutolsó dívat szerint
 megjelölt garancia mellett részletfizetésre is

Biró László

Oradea-Mare, Str. Ciorgariu (Uri-utca) No. 24

SENKI FIA

— REGÉNY. —

Írta: Lovassy Andor.

(Minden jog fenntartva)

Ettől az időtől kezdve igen gyakran eljárt a fejedelem erre a vidékre, nagyon sokszor kíséret nélkül is. Hogy mi történt, mi nem történt, nem lehet tudni, de azt feljegyezte a Névtelen jegyző, hogy kíséretének valamelyik tagja besugta az első édes csókjelenetét a fejedelemasszonynak, aki egy szép holdvilágos nvári éjszakán meglepte a szerelmeseket.

A féltékeny asszony elől idejében elmenekült Árpád, de a szegény leány ott rekedt a pásztorkunyhóban. A fejedelem hitvestársa erre rajta töltötte a bosszuját: sarkig erő, földre omló holló-haját marokra ragadta, egy nyisszantással többől levágta és a kunyhó előtt lobogó tűzre dobta azt.

A leány szégyenében nem mert emberek elé menni, mert elnevezték tarlyánynak. Hétről-hétre, napról-napra hervadozott, sorvadozott szegény kis Bimborka. Hiába vigasztalta az édes apja, hasztalan kuruzsolta a vajáros asszony, de csak nem fakadtak friss rózsák sápadó, halovány orcáján. Egy szép őszi alkonyatkor aztán kiment a megáradt Körös partjára és beleugrott az örvénybe. Holttestét napok múlva fogták ki a pákások s azt a helyet, ahol kifogták, elnevezték Vizesgyánnak, vagyis Vizes lánynak.

A fejedelemasszony nagy perlekedés és házi perpatvar után izent az édes apjának: Tas vezérnek, meg az édes anyjának Csókmőre, hogy jöjjenek ide, közel hozzám, mert az ő ura kezd kikapós lenni. El is jött az öreg Tas a feleségével együtt és ezen a szent helyen letelepedve, építtette Tasvárt.

Ettől az időtől kezdve Árpád fejedelem sohase merésztelt erre a tájra jönni, még az apósa temetésére se, mert itt lakott ebben a végvárban az anyósa. Halála után itt a falu végén lévő „Sárkány-dombon” helyezték örök nyugalomra az öreg asszonyt is. Béke poraira!

A hallgatóság kálvinista része egyetértő tapsolással jutalmazta a kiváló történetbuvár előadását, azonban a római katolikusok Ártándi Péter plebánus urat kívánták hallani: ki eszhakamar az emelvényre dőcögött és ott helyet foglalván, egy pohár vízzel oltotta el belső tűzét. Majd elővette violafából készült pikszit és valódi arabiai tubájából egyet szíppantott.

A prüsszentés elhangzása után Mór Mór felkiáltott, hogy: — prozit! (Pedig most is tartozott a plebánus ur hívei közé.)

E közbeszólás után, ilyenformán kezdte el beszédét a jeles férfiú.

„Hölgyeim és uraim!

Én is, mint az előttem szóló tisztelt barátom és lelkipásztor-társam, szintén a régi magyarokról kívánok előadást tartani.

Tudjuk, hogy elődeink származását az őskor homálya fedi, de részint az írástudatlanság, részint a felekezeti iskolák, részint a papíros és tinta hiánya folytán, hiteles, írásbeli feljegyzések abból a korból nem maradtak reánk. Tudósaink közül egyik a török származás, másik a finn-ugor elmélet híve. Nem akarok velük vitatkozni: ha ők akarnak velem vitatkozni, hát jöjjenek ide Tasvárra és bebizonyítom nekik, hogy a magyarnép görög faj. Bizonyosság erre nemcsak az, hogy a Tiszaduna-mentén teremnek a legfinomabb görögdiennék, (melyeknek ősmagvait valószínűleg Athén és Spárta vidékéről hozhatták ide a tarisznyájukban,) hanem megcáfolhatatlan bizonyosság a két nemzet nyelvrokonsága is.

— Nyelvéről él a nemzet! — kiáltott közbe Mór Mór nagy lelkesedéssel.

— Igenis nyelvében a nemzet! — szólt beszédét folytatva a szónok.

— A két testvér-nép faji rokonságát két szempontból mérleghelhetjük. Először is az összehasonlító nyelvészet alapján: például görögül kettő annyimint dűő, ebből származott a magyar dió. Szoros görögül azt jelenti, hogy koporsó, miután a koporsó is szoros, a mi őseink is átvették ezt a szót, más értelemben. Görögül Paikilos azt jelenti, hogy tarka, miután a pulyka is tarka, a poikilosból lett a magyar pulyka; továbbá görögül abroszbatos azt jelenti, hogy ellenség; tessék ezt a szót a többesszám dativuszban ragozni, akkor egy tiszta, szép magyar mondatot kapunk, mely szintén a görög-magyar rokonságot bizonyítja.

De nemcsak egyes szavak, hanem a görög isteneknek, nagyférfiaknak, görög hegyláncoknak, görög kikötőknek, sőt fővárosuknak a neve is, az én hitem és elméletem mellett bizonyítanak. Például Apolló teljesen megfelel a magyar ápolónak. Homér neve két magyarszó összetétele: hō és mér. Valószínűleg hō mérő mérnök volt az öreg valaha. Pallas Athéné első része padlás, tiszta szín magyarszó; Xenophon szintén az, bizonyára valami Xenonévű asszony fontinon lett a Xenophon. Ossza egy hegy; hányszor mondjuk kártyajáték közben, hogy ossza már! Athén magyarul egy kis hangtoldással a tehén; de ez a szó, hogy Helikon már sémita befolyás alatt jutott el hozzánk, hiszen a szomszéd-faluban Héli Kohn a regále bérlő; illetve Kohn Eliás. De nemcsak nyelvünk, hanem testalkatunk és csontozatunk hasonlósága alapján is kimutathatjuk a görögökhöz való rokonságunkat; mert hiszen a görögnek is, a magyarnak is, gömbölyű a feje; mindkét nemzet fiainak két szeme, két füle, két keze, két lába, egy szája és egy orra van... Ha egy magyart a Szent Gellért-hegyről ledobnak, hát rögtön görög.

Egy szó, mint száz, nekünk nem atyánkfia se a finn, se az ugor, se a csemez, se a cseremiz, se a vogul, se a votják, se az osztják, se a török, hanem egyedül rokonunk a görög. Az ugor gyermekkorában különböztetjük meg a magyart a szülőkünk percétől fogva becsületes, keresztény emberek vagyunk.

A közönség római katolikus része veszresre tapsolta a tenyerét és éljenezte az egyház büszkeségét, aki okosabb, mint a kalocsai érsek.

A feledhetetlen irodalmi estély lezajlása után a jelenlévő kaszinó tagok elhatározták, hogy a befolyt nyolcvanöt forint tizenöt krajcár tiszta jövedelmet az ócska biliárd behuzatására fordítják.

Ezekből látható, hogy a tasvári intelligencia milyen irányban fejtette ki közhasznú működésének vulkánikus erejét: ütötte a blattot és nevelte a népet.

Egy különös falu.

Bizony, különös falu volt ez a Tasvár. A nép magára hagyatva, vezetőik nélkül a saját eszejárása szerint végezte a dolgait: intézte egyházi és közügyeit; néha szeszlyesen és bolondul; néha pedig józan okoskodással és bölcsen.

Például a református papnak már az elődök így állapították meg az évi fizetését:

- 100 pengő forint ezüstben.
- 100 veka tiszta buza.
- 100 akó bor.
- 100 darab tűzifa.
- 100 hold fő a Soványka dűlőben.
- 100 tojás.
- 100 font szalonna.
- 100 font só.
- 100 itce kása.
- 100 itce lencse.
- 100 itce borsó.
- 100 itce paszuly.
- 100 kereszteleés után 100 forint.
- 100 temetés után 100 rézkrajcár.

(Ugy látszik örvendeztek az újszülötteknek és haragudtak a papra, ha sok volt a halott.)

Igy lett a tasvári református papi állás az egész egyházmegyében a legjobb jövedelmű. Ellenben a római katolikus plebánusnak nagyon sovány fizetést adtak és ezt a méltánytalanságot azzal indokolták, hogy a kálvinista papnak rendszerint sok gyermeke van, a katolikus plebánusnak pedig se felesége, se gyerekei nincsenek.

A községi bíró évi fizetését csak negyven forintban állapították meg, mert elég dicsőség neki, hogy a bírói székből ül.

Kántornak és tanítónak nem szabad volt megházasodni, mert felekezeti különbség nélkül házoriában főztek nekik, kiket aztán úgy kihízlaltak, hogy valamennyi szivelzsírosodást kapott, csak Sutra Sándor tanítón nem fogott az abrak, mert tavaly télen — a disznótörök idején — a sok horkától, kolbásztól és oldalastól úgy megcsömörített, hogy veszedelmes gyomorbetegséssel esett s kérte a püspöktől Parádra való áthelyezését.

(Folyt. köv.)

Brilláns, Arany, Ezüst
ajándéktárgyak
!! óriási választékban megérkeztek !!
Kálmán Sándor Ékszerészhez

Uri fehérneműek
méret szerint
Róth M. Utóda
cégnél, Mária királyne-té 3

Jumper Jonalak
minden színben, harisnyák, keztyűk, sveter, trikók, zsebkendők, szubó kellékek, csipke ill. órii geszég k, bokavédők és ernyők mályan leszállított árban kaphatók
Altmann és Reich
cégnél Piata Unrit és Strada Ni-o'ae Jorga sarok.
(volt Szent László-tér és Zöldfa-utca sarok)
Olcsó karácsonyi vásár

DIAKEGYENRUHÁK ÉS SAPKÁK

KÉSZÜLNEK
GERGELY GYULA
ÜZEMEBEN
BUL. RÉG. FERDINAND. N. 55.

Délutáni és estélyi ruhák**Bundák****Fehérneműek****Szőrmék**

a leg egyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig

Holzer

divatházában

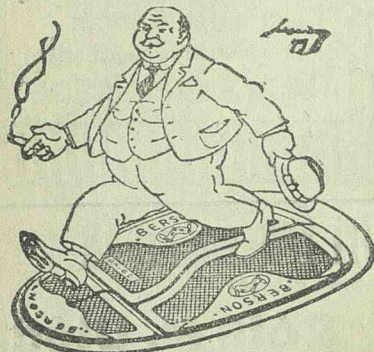
Budapest, IV. Kossuth Lajos-u 9.

Aszodinál sas-palota

Tavalyi teárum tovább is lőterje 26 Lei

Helybeli és vidéki nagyságos asszonyaimat megvitom vásárlásra. Tisztán kezelt főszárúruk, cukorkák, csokoládék kávék, teák, likörök, gyógy konyak, gyógy borok, sajt, vaj, lipői túró, estélyekre a legfinomabb összeállítású csomagolt pezsgők, tea kenyerek cukorka asszonyaim különlegességei Dorian Filmszínház (paszáz) előjárataival szemben. — Olcsó árak. — Pontos kiszolgálás.

Cipőre tétessen**BERSON-gummitalpat**

és meg fog győződni, hogy ez milyen kellemes viselet. Azonkívül a Berson gummitalp jóval olcsóbb, mint a bőrtalp, tehát ennek viselése nagy megtakarítást jelent. A cipőkészítőtől követelje azonban a szakszertő alkalmazást ezengummitalpaknak a hozzávaló Berson-cementtel

Pénz és helyszűke miatt
raktáron levő zongora, ebéd ó, háló, uriszoba, Weinheim-kassza, perzsa szőnyeg, gyári szőnyegek és hencsertakarak minden elfogadható árban eladóak

Beck és Benjamin

Strada Cegălniceanu (Várdy Es.-u.) 11. sz.
TELEFON 17-83. 31

xxxxxxxx

24 óra alatt

készítünk női és férfi fehérneműket

kelengyét,
női és gyermek felső ruhákat.

Erdős Malvin róla üzenete
Piata Unirii 7 sz.
(Szt. László-tér)

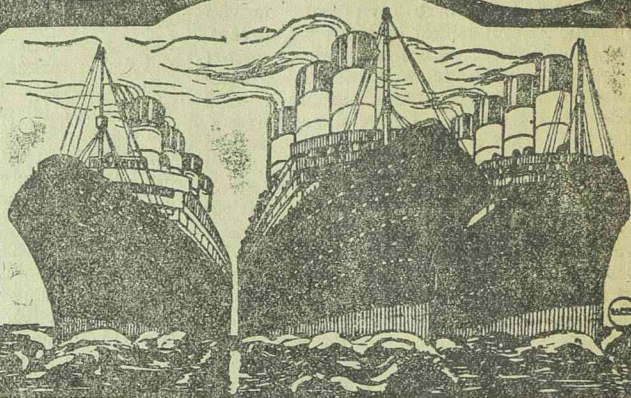
xxxxxxxx

Magas árban veszek

briliáns, arany, ezüst ékszereket és dísz tárgyakat, töredék aranyat, ezüstöt, arany aránciást, arany és más kincs tárgyakat

Froide Benjamin

ékszerész, Nagyvárad, Calea Regale Ferdinand (Rákóczi-ut) 11 szám. Széchenyi-utca épületi ékszer alkalmi árap hapható

CUNARD LINE

RENDSZERES SZOLGÁLAT
BUKAREST, TEMESVAR, NAGYVÁRAD
INDULASSAL

HAMBURG, ROTTERDAM,
SOUTHAMPTON, CHERBOURG,
ES
SOK MÁS EURÓPAI KIKÖTŐKÖN AT

NEW-YORK
BALTIMORE
BOSTON
SAN-FRANCISCO
PHILADELPHIA } USA

QUEBEC, HALIFAX, MONTREALBA — CANADA.

A VILÁG LEGNAGYOBB FLOTTÁJA**AZ ÓRIÁS-MAJOK NEVORANAK EGY RESZE:**

BERENGARIA + AQUITANIA + MAURETANIA
SCYTHIA, CARONIA, LACONIA, SERVA

FRANCONIA, SAMARIA, CARMANIA, TYRRHENIA ÉS SOK MÁS

KÖZPONT: BUKAREST — TAVIRATCIM: CUNARD.

FORDULJANAK BIZALOMMAL

Oradea-Mare — Nagyvárad flókunkhoz
Strada Rimanóczy-utca 5. szám alatt

Szarvas és Klein

okl. mérnökök, építési vállalkozók

Strada Vlahuta (v. Szent János-utca) 33.

Telefon: 5—74. — Telep: 14—03.

Magas építés, márványipar,
Beton és vasbeton,
Műköipar,
Lakatos- és kovácsüzem,
Vasutépítés,
Kisvasuti anyagok.

Tüzifa

I. oszt. cser és bükk hasáb,
a legolcsóbban beszerezhető a

Városi Faüzemnél

Alexandru (Teleki) u 3. Telefon 17-10, 354

Gyermeke lesz

a legelegánsabb a korsón,
ha gyermekkocsiját

Szőke Miklósnál

Vlahuta (Szt. János-u). 22. szerzi be
Ugyanott új kúszatok, ernyők, gum-
mixások és mindennemű javítások
a legolcsóbban és leggyorsabban
készülnek.

Ha Bukarestbe jön

egy estét okvetlenül töltsön az

ALHAMBÁBAN

(Strada Sarindar No 14.)

Románia legnagyobb és attrak-
ciókban leggazdagabb variété-
színházában, amelyben a külföld
legelső színpadja nak művészei
és művésznői lépnek fel.

Sehol nem lehet olyan jól mulatni színház
után mint a

Dancing-Cabaret Maximban

(Str. Otetelesanu 5)

amely a főváros legelegánsabb éjszakai
szórakozó helye :: Nyitva éjjel 10 órától
kezdve :: Két zenekar, attrakciókban bő-
velkedő variété-műsor az ALHAMBRA
társulatának szereplése. Elsőrangú étterem!

Eladó házak

A város minden utcájá-
ban bekölthető 60 ezer
Leitől 3 millióig vannak
lakások 1-5 szobáig bu-
torral vagy anélkül, fűte-
tek, szuterainek, szőlők,
földek stb. Ha házat, fűte-
tét, lakását, szőlőt, földjét
butorozott lakását eladni
kiadni, cserélni akarja,
forduljon bizalommal hoz-
zámm, diszkrétan elintézem
azonnal. Bizományba bár-
mit elfogadok.

Walex Elzi

KÖZVETÍTŐ IRODAJA
Str. Tipografiei (Nyomda-
utca) 4. szám.

Sürgőnyeim: Mártonffypelz.

Telefon 10-25.

Mártonffy Testvérek szücsők

szücsésruháza Cluj, Piata Unirii 20.

Legujabb szőrme-árak állandóan raktáron.

— Szőrmebundák, sportkabátok, boák, etolok nagy választékban —
Állandó szőrmeállítás. — Mindennemű prémibőrök, feldolgozott szőrme-
árak nagyban és kiskisben. EN-DETAIL

Rador 420.

Eladó

kisebb és nagyobb házak, szállók, egy tanya helyisége a városban, szőnyegek, képek, függönyök porcellánok, díszlámpák, poharak, lámpák, egy sötét-kék női kosztüm tejesen új, egy női íróasztal, lakások, bútorozott szobák. Bismányba bármilyen tárgyat elfogadok.

Felvilágosítással szolgál továbbá az anyakönyvi ügyek minden ágában, beszeréz okmányokat bárholonnan, utleveleket vízumozását a legrövidebb idő alatt elintézi.

Kelepecz Dezső

által: nos kereskedelmi irodája. Str. Calvin No. 6.

Az összes létező tenták gyöngye**Tremonia-tenta**

Gyártja: Westdeutsche Sprengstoffwerke Dortmund (Westfalien)

Kapható: **Sonnenfeld Adolf** cégnél

Legfinomabb külföldi

כשר

sajt

kapható

Kurländer és Ullmann R.-T.-nél

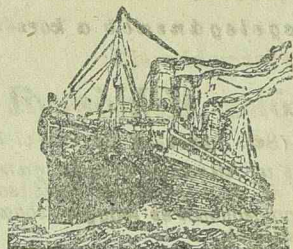
Vendéglősök, korcsmárosok, italmérők figyelmébe!**A Bécal banki szőlő**

kezelőse tudatja, hogy szermi, farmint, kövi-dinka, olasz rizling, rajnai rizling, bakar, fehér burgundi, (sable) muskotály, tramino, csemege és vegyes, valamint bikavér vörös burgundi és karbanet, saját termésű fajborainak eladásá apróbb 100 literen felüli tételekben megkezdte.

Megrendelhető és eladási feltételek megtekinthetők a d. n. órákban dr. Farkas Adorjánánál, Oradea-Mare Str. Reg. Ferdinand (Rákóczi út) 35/17. alatt. Ugyanott 2 éves gyökeres rip-ria is kapható.

Norddeutscher Lloyd**F. MISSLER****BRÉMA-AMERIKA.**

Nagyrománia vezérképviselte:

BUCURESTI, Calea Grivitei 130.**Értesítés.**

Az amerikai konzulátus rövid idő múlva fogadja el vízumozásra az utleveleket az új kvóta évre. Felhívjuk az Amerikába utazni szándékozókat, kik ügyüket még nem intézték el, hogy saját érdekükben a legsürgősebben keressék fel nagyvárad irodánkat, hol díjmentes tájékoztatást nyernek. Fiókok:

ORADEA-MARE, Bulevardul Regele Ferdinand No. 4.

Telefon: 8-25, 9-33. (A hivatalos menetjegytárolóban) Sürgőnycim: Menetjegytároló.

TIMISOARA.

„Korona Szálloda” vasúttal szemben;

CERNAUTI.

Kochanovszki Gasse 3. (Botinianeau házba)

Minden felvilágosítás díjtalan.**Olcsóbb lett az izzólámpa**

Kapható STERN „VILLAMOS” Szada Vlahuta (Szt. János-ut.) 20. Váltal minden villamossághoz tartozó munkákat. Olcsó raktár villamos felszerelési cikkekben. Éjjel 10 óráig ügyeletes szerelő. Telefon 556. sz.

700 lei egy öltöny elkészítése! Jobb munkát kap, mint a fotóeren. E szakmába vágó munkákat legolcsóbban készít **SCHREIER** úr szabó

Str. Cogălniceanu (Várad Zsigmond-utca) 2

Figyelem!

Ismerie-e Ön a CZELL KÁROLY-csoport medgyesi bornagykereskedők különleges fajborait? A küküllővölgyi asztali és fajborok a legjobbak!

Kokelperle, Muskateller, Som, Traminer, Ruhlander, Sauvignon, Riesling, Madchentraube, Carbenet-Noir, Vinul Regina Maria „Fetisoara”, Vinul Regina Maria „Muscat”, Vinul Regina Maria „Burgund”.

Detall-árusítás és kizárólagos vezérképviselte:

Vadász és London

fűszer- és csemegekereskedők, Oradea-Mare, Bdul Reg Ferdinand (Rákóczi-ut)

Sürgőnycim Delicatess.

Kapható:

Telefon 8. szám

— Royal-, Palace-, Elite-kávéházakban, valamint a Palace és Kispipa éttermekben. —

BIHARMEGYEI NÉPBANK RT.

Központ: NAGYVÁRAD.

Fiókok: BELÉNYES, VASCAU. — Kirendeltségek: FUGYIVÁSÁRHELY, BIHAR.

Alaptőke: Lei 10,000.000.—

Betétek: Lei 16,000.000.—

Elfogad betéteket a legkedvezőbb feltételek mellett. — Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

ÉRDEKELTSÉGEK:

Belényesi Faipar rt., — „Orient” ált. biztosító rt., — Vaskóhi márványipar rt., — Nagyvárad kereskedelmi rt., — Egyesült villamossági és műmalom rt. (Belényes), — „Takarékosság” segély- és takarékszövetkezet, — Járási gazdasági bank rt. (Biharkeresztés).

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Kedd d. u.: Asszonyok bolondja, operette, mérsékelt helyárrakkal.

Kedd este: Diadalmasszony, bérleten kívül.

Szerda: Hattyulovag, bérleten kívül.

Csütörtök: Glória, színmű, újdonság 2-szor A) bérlet 56 szám.

Péntek: Troubadour, operarepriz B) bérlet 57. sz.

Szombat d. u.: Bátor Salamon, olcsó helyárrakkal.

Szombat este: Denevér, operettrepriz, bérleten kívül.

Vasárnap d. u.: Bucsukeringő, mérsékelt helyárrakkal, fél 4 órai kezdettel.

Vasárnap este: Nincs előadás.

Hétfő d. u.: Előkirálynője, 3 óra kezdettel, mérsékelt helyárrakkal.

Glória

(Szomori Dezső darabjának bemutatója).

Sokréti, differenciált szerkezetű fiatal nő áll előttünk. Lelekének érzékeny szeizmográfiája megbillen a legkisebb kedélyhullámzásra. Már pedig a husz éves Glória szívét különös, de állandó viharok dölnek. Vad elszántságra szökő elektromos feszültség, kevély dac, forrongó indulat, a lappangó más vérnek kitörő vészkiáltása. Az elfojtott nyílt titok ott piheg a mellén, a keze állandó görcsös szorításban és az ajka soha nem nyílik mosolyra a családi környezet láttán. Itt vagyok köztetek — de jól tudom, amint hogy ti is mind jól tudjátok — hogy se tesiben, se lélekben, se szívben, se jajban nincs közünk egymáshoz...

Mint magasra hangolt ezerzengésű hárfa, úgy viszi kezdetben a színek és szavak muzsikája közben, a saját szavaitól mámoros író — a színpadra Glóriát. Bedobja — mintha már ismernék zaklatott fantáziáját, rapszódikus stílusát, bilincsekbe vert akaratát. — És a közönség legelőbbje némán figyel, kissé zavart, néz a fejlemények küszöbe elé és nem érti, hogy mi az, ami e tündöklő fiatal-ságnak oly véresen fáj. Most perbeszál tüzes morállal az egész világgal, majd mint pajkos gyermek — sekszipri Titánia — vágat végig a csacsi hátán...

Ez Szomori Dezső, a szavak és mondat-ékek késői Benvenuto Cellinije, a remekművű ötvös, a zseniális és hetvenkedőn-hívalgó gyémántkőszőrű, pávázon zengő költő, egy kicsit ripacs színész is, aki kéjeleg és ájúlódik a maga muzsikájának hangján. És ez Glória: a rejtelmes, a csodálatos, a különös, boszorkányos és fönsegesen tiszta női eszmény. A finom és nemes miliójú magyar bírói családnak otthonába kerül Glória, akkor még csak két éves Szűcs Lóri. Egy pompásan megrajzolt és nyolcvan-kilencven éves kuriai bírája viszi saját otthonába, fia, lánya közé saját gyermekének a kis Lórit. Miért? A magas bíró ítéletet tartott. A vádlott Lóri apja, csavaros eszű, szegény meleg szívű világcsaló. Husz-harminc esztendővel ezelőtt éppen nem ismeretlen típus Budapest forgatagában.

Zseniális jogász — de zugrász, forradalmi és néptribun — de megvesztegetett képviselő, éles maró tollú kemény harcos, aki belebukik egy zsarolási manőver sötét árkába... Hazugság és báj ez az ember. Az ítélet elől Amerikába szökik és az ártatlan feleséget sújja a törvény paragrafusa, mely halált hoz a tömlőben számára. A magyar bíró ézi, hogy csak a hideg paragrafus bárdjával sújolt — mert a törvény így parancsolta — egy ártatlan életre. Meghasonlít önmagával, lemond és a mardosó ítélet-sebre úgy keres balzsamot, hogy saját lányaként nevei föl Lórit. És ezt a titkot tudja Glória. Menekülni! — ez sikolt végig benne. Menekülni a környezet és feltámadó szereleme elől.

A visszatérő sarlatán-apa karjaiban. Csak egyetlen nap és új, rettentő, talán mindennél keményebb családós csap le

rá. Megismeri az apját. És végre feltárja lelkének nyitját Glória.

Az általános és obligat jelzők közül talán egyik sem fedi ennek a színderabnak jelentőségét. Hogy jó, vagy szép, izgató vagy érdekes? Talán egyik sem, talán egybegyűrve hatványozottan mindegyik.

En — a történelmi darabjaitól eltérően — Szomori Dezsőnek ezt az ábrázoló darabját tartom a legemberibbnek, minden munkája között. Nem az ő üveg-házában nyíló virágokért, nem az egzotikus illatokért. Rapszódiaját el nem itéljük, de belé sem kábulunk. Hanem mert az arany áradás díszkert mélyéből: az élet, a vergődő és diadalmass megértés friss, üdítő vize szökken magasba. Ez a Szomori Dezső. Minden nosztalgia és nyugati önimádaton túl — az igazi író. Kemény és nehéz feladat elé állítja az író a szereplők jó néhányát, de különösen képpen a fő női szereplőt: Glóriát, akit Jósika Mici alakított a váradi premieren konstátálhatóan elmélyedő studiummal. Ugyszólván percenként váltakozó és ezerszínű az a hang, szín és játékskála, amit ebben a szerepben végig kell itatni. És Jósika Mici ösztönös művészetével nemcsak megérezte, de szerencsés és finom eszközökkel ki is hozta ezeket a nánszokat. Teljes sikerre vitte belső érzékben és külső artiztikumban ezt a módfelett komplikált női alakot. A legbravurosabban megformált figurája a darabnak Tóth Elek részére jutott. Csodálatos összehatás és ragyogó megfigyeléseken épült szerep az apáé. És ez az öntudatos, magas kvalitású művész díszes alakításainak első sorába könyvelheti azt a nagyszerű produkciót, amit ebben a szerepében hozott. Az író teljes elképzelését élte át: tökéletes volt.

Ami a darabban, eszmei kvalitását tekintve, a legkülönb: a becsületes és erkölcsi prűderiára hajló felfogásnak szembeállítás egy cinikus, de szabad és magasztos morállal: ezt a kontrasztot képviselte Tóth, a sarlatán apa és Harsányi, a meghasonlott, de puritán bíró. Harsányi is fölényes eleganciával, fegyvelmezett érzésekkel kitűnően személyesítette meg ezt az alakot, nemkülönben hangban, felfogásban elsőrangú volt Benes Ilona. Finom pasztelvonásokkal, meleg szeretettel megkonstruált alak egy csupaszív agg püspök. Madas itt ragyogó művészetet csillogtatott és régen nem láttuk ezt a kitűnő és őszerejű színészt ilyen nagynak, őszintének, szinte bájosnak. Erőt, intellektuálisra törekvést és friss beszédektechnikát mutatott a kitűnően bontakozó Földes. Valamennyiüknek emlékezetesen szép sikerük volt. (m-t.)

— Újév napl előadások. Ma, újév napján két előadás lesz a színházban. Délután mérsékelt helyárrakkal az Asszonyok bolondja, este pedig a Diadalmasszony nagy operette kerül színre bérleten kívül.

— Hattyulovag. Szerdán este bérleten kívül a Hattyulovagnak lesz a 7-ik előadása a bemutató előadás szereplőivel.

— Denevér. Lelkes szorgalommal és nagy ambícióval készül a társulat Váradi karnagy vezetésével Strausz Denevér című gyönyörű operettjére, melyben nemcsak az operettegyüttes, hanem az opera szólisták közül többen fognak játszani. Így a Denevér operett főszerepelt Baksys, Pintér, Gavora, Borovszky, Tihanyi, Felek, Bereng és Madas játsszák. A második felvonásban Oriovszky estélyén négy gyönyörű táncot fogunk látni, ugyancsak ez estélyen fog Baksys egy gyönyörű magyar dalt énekelni. A Denevér szombati előadása bérleten kívül lesz megtartva, mely egyike lesz az idei szezon egyik legnagyobb sikerű előadásának.

— Bátor Salamon. Szombaton délután olcsó helyárrakkal a legkitűnőbb vizgatók egyike, a szezon elején nagy sikerrel bemutatott Bátor Salamon kerül színre a címszerepben Tóth Elekkel. E vizgatók többi szerepelt Benes, Gáfi, Kertész, Mancs, Misoga, Harsányi, Békési, Sorr, Galambos, Madas és Vigh Ernő játsszák. Erre az előadásra is már meg lehet váltani a jegyeket.

Regatul Romania Pirehetul Trib Oradea Mare

Nr. 11. F. 43/5—1923.

Arverési hirdetmény

A nagyváradi ügyészség közhírré teszi, hogy a fogházi munkatermek, valamint a foglyok munkasereje arverés útján bérbe fognak adni.

Az igénylők zárt ajánlataikat tartoznak a vezető ügyésznek becsujtani 1924 évi január hó 12-ig.

Az ajánlatok elfogadása, valamint a kötendő szerződés tekintetében a kolozsvári igazságügyi igazgatóság fog dönteni.

Oradea-Mare, la 31 Decembrie 1923.

Prim procuror
Dr. Sovrea

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy a volt Spitzer, Neumann és Tsal cégből már 6 hónapja kiléptem és

asztalos ipartelevemet

saját házamban, flammal tartatva tovább folytatjuk. — Elváltatjuk épület, üzletberendezés és bútorok készítését a legegyszerűbbtől a leglényesebb kivitelig, szolid árak ért. — Telefon hívásra megjelenünk.

Telefon 8-79.

Telefon 8-79.

Spitzer Benjámín és Fia

— asztalos mesterek

Strada Lunel (volt Holdvilág-utca) 2-a. szám alatt.

Nr. act. 2012—1923.

Arverési hirdetmény

Vajda István budapesti lakos kése-delmes adós terhére, róvására és kárára kizárólag adótt különböző gyapjaszövet és letárak a kereskedelmi törvény 306. §-a alapján Aradon, 1924. évi január hó 2-án délután 4 órakor König és Klein Lázár szállító cég irodájában, Str. Bucur Nr. 3., megtartandó nyilvános arverésen alulírott közjegyző közbenjötté mellett a legtöbbet ígérőnek eladatni fognak.

Kikiáltási ár 924,355 lei s a bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka lesz. Venni szándékozók azzal értesítettek, hogy az arverés egyéb feltételei, valamint az árak megtekintésére vonatkozó felelősségi tételek Dr. Pascuțiu Silviu közjegyző irodájában, Arad, Str. Alexandri 3., a hivatalos órák alatt megtudhatók.

Arad, 1921. december hó 28-án.

Dr. PASCUȚIU SILVIUS,
közjegyző.

Irodabutorok Parketták

RIMANOCZY műbutor és parkettagyár Rt. ORADEA-MARE
Strada Clujului 117. :: Telefon 276.

Eladó

a város belterületén cca 1 hold területű bármilyen

gyár vagy iparüzemnek
kiválóan alkalmas
iparvágánnyal

épületekkel beépített telep.

Értekezetheti: Dr. S. Radu Dénes ügyvédi irodájában, Parcul Traian (Srecheny-tér) 1. Telefon 239.

Egg and are 2 in
washing bottles & in

Plata Mihai Viteazul
(Nagypiac - tér) 11.

